

«Bu nedenle ne işçi sınıfımız ne de DİSK ve ne de onun yöneticileri, kimseden bugüne kadar koruyuculuk beklemedi, bundan böyle de beklemeyecektir. İşçi sınıfının ve emekçi halkımızın, çıkarları açısından olaylara bakan DİSK herhangi bir diyet bekleyerek demokrasi mücadelesi vermez.»

«Olaylara gerçekçi açıdan bakan işçi sınıfımız, faşizm tehlikesine de bilimsel olarak bakmakta ve faşizme karşı

— Faşizme
geçit
yok.

mücadelesini buna göre vermektedir. DİSK yöneticileri demokrasi mücadelesini verirken, anti-demokratik uygulamaları göze alarak vermektedir. DİSK, demokratik hak ve özgürlükler konusunda işçi sınıfımıza ve emekçi halkımıza söz vermişlerdir, bu sözlerinde durmalarını ısrarla bekleyecektir. Bu bakımdan atılacak adımlar dikkatle izlenecektir. Demokraside görüşlerini başkasına zorla kabul ettirme ilkesi yoktur. Hele öldürerek hiç yoktur.»

«Sayın Başbakan'ın bunu aktif direniş biçimi sayması yanlıştır. Faşizme karşı dünya işçilerinin nasıl direndiklerini bilmemeye imkân yoktur. Faşizm, işçi sınıfının şanlı direnişleri ile yuvalarından sökülebilmektedir. 'Biz sağa da sola da karşıyız' diyerek faşizmi önlemek mümkün değildir. Asıl tuzak budur. Bu tuzaka düşmemek lâzımdır»

«Tuzak, meseleyi böyle ele almaktan doğmaktadır İşçi sınıfının böyle bir karanlık dönemde, faşizmin azgınlaştığı bir dönemde hükümeti beklemesi mümkün değildir»

Baştürk'ün demeci işçi sınıfının bağımsız doğrultusunu yansıtır ama sosyal demokrasinin saldırısına net bir teşhis konulduğunu söylemek mümkün değil. DİSK yönetimi, sosyal demokrasiyle ilişkileri sıcak tutmanın ve diyalogu sürdürmenin yolunu, direnişin yasallığını savunmakta değil, sosyal demokrasinin direniş karşısındaki tutumunun anti-demokratikliğini belirtmekte görülmelidir.

Demirel ise CHP'yi, direniş karşısında aldığı tutumu derinleştirmeye zorlayacak tahriklerle, ortaya çıkan «elverişli» koşulları azami ölçüde değerlendirmeye çalışıyordu. Aynı gün yaptığı açıklamada şunları söylüyordu:

«22 Mart sabahında Türkiye nerede duruyor? Her şeyden evvel bunu tespit etmeliyiz. Bugünün baş meselesi gene anarşidir. Takriben 70 günde 190'a yakın vatandaş öldürülmüş, 1500 civarında vaka Türkiye'nin 180 yerinde yaygın bir hal almış, canlarını kaybeden öğrenci adedi 80'in, öldürülen emniyet mensubu adedi ise 15'in üstüne çıkmıştır. Emniyet mensuplarına yönelen zanlar bunları görevlerini yapamaz hale getirmiştir. Ölen emniyet mensupları dışında 57 adedinin de yaralanmış olduğu ve bu arada 35 emniyet merkezine saldırıda bulunduğu öğrenilmiştir. Devletin vezneleri, depoları, fabrikaları güpegündüz soyuldu. Üniversiteden çıkan vatan evlâtlarına bombalı saldırılar yapıldı. Ümraniye'de 5 vatandaşımız hunharca öldürüldü. 20 Mart günü Ankara CHP'nin parlamento dışı iktidar ortakları, DİSK, TÖB-DER ve bazı memur teşekkülleri tarafından işgal edildi. Her derecede okullar zorla kapatılarak yavrularımız bu hareketlere katılmaya zorlandı. Bütün bunlara karşı CHP Genel Başkanı, ben kimseye diyet vermeye mecbur değilim diyerek bir nevi ikrarda bulundu. İstanbul'daki 15 Haziran hadiselerinde DİSK'in yaptıklarına sahip çıkan ben de olsam böyle yapardım diyen CHP idarecileri 20 Mart'ta devletin polisini taşlattılar. TRT hadiseler sukunet içinde geçti demek suretiyle CHP'nin âdeta yalancı şahidi haline geldi. Faruk Karakaya adlı bir polis memuru kalçaları kırık hastanede yatıyor. Hadisesiz geçti dedikleri gün Başbakan dahil, bakanlar makamlarına gidemedi.»

«Polisin taşlattırıldığını, belediyelere rejim sabıkalılarının sokulduğunu» öne sürmüş, «Devlet 20 Mart günü DİSK ve TÖB-DER'e teslim edilmiştir. Bütün bu olayların başında TÖB-DER vardır. Fakat hükümetin TÖB-DER hakkında yapacağı, alacağı bir tedbir yoktur. Çünkü ona borçludur.»

Hem sosyal demokrasiye ve hükümete «destek» olmayı ve hem de demokrasi güçlerine saldırmayı başaran «hünerli»lerde, tartışma alanında boy göstermekte gecikmediler. Demokrasi düşmanlı-

— Faşizme
karşı
en güçlü
silâh
genel grev.

ğıyla demokrasi «yandaşlığı»nı ustaca birleştirmesini bilenlerden (!) Halil Tunç yaptığı açıklamada şunları söylüyordu:

«Demokrasinin anarşi haline dönüşmesi halinde peşinden diktatörlüklerin geleceğini Türk-İş topluluğu bilmekte ve şiddet hareketlerine karşı bütün vatandaşlarımızın uyanık olmaları gerektiğini açıklamayı bir yurtseverlik görevi saymaktadır.

Şu husus kesinlikle bilinmelidir ki, yurdumuz, aşırı akımların kasıtlı olarak sürüklediği bir uçurumun kenarına getirilmiş bulunmaktadır, ekonomimizin ve demokratik rejimimizin en buhranlı bir dönemde bulunduğu bu sırada, aşırı akımlar ortamı kendi yararlarına daha uygun bir düzeye getirmek amacı ile eylemlerini hızlandırmışlardır. Nitekim uzun bir süredir gençlik üzerinde sürdürülen eylem hızlandırma çabaları, dün (İşçi-Gençlik Elele) sloganı ile işçi kesimine de bulaştırılmak istenmiş, işçilerin de anarşinin içine çekilmeleri arzulanmıştır. Daha açık bir deyişle ulus düşmanı aşırı akımlar gençlik üzerinde bugüne kadar oynadıkları oyunu işçi üzerinde de oynamaya kalkışmışlardır...

Türk-İş topluluğu bugüne kadar olduğu gibi dünkü oyuna da gelmemiş ve olayların dışında kalmıştır. Bu vesile ile de, Türk-İş İcra Kurulu anarşiye kesin olarak karşı olduğunu, nereden gelirse gelsin tüm anarşik eylemler karşısında hükümet tarafından alınacak her türlü tedbiri desteklemeye ve bu tedbirlerin başarıya ulaşması için, gerekeni yapmaya bütün teşkilâtı ile birlikte hazır olduğunu açıklamayı yararlı görmüştür...

Türk-İş, yurdumuzu bir sınıf kavgasına sürükleme çabalarının başladığı günden beri, sınıf şuuru yerine, Ana-

yasa'mızda da yer almış bulunan milli şuur ilkesinin benimsenmesi gerektiğini görüşünü savunmuş, sorumluluğunun gerektirdiği ağırbaşlı tutumla bugünkü bunalımlara işçilerimizin de sürklenmesini önlemiştir. Hedeflerine varabilmek için, toplumun patlamasından hattâ bir kardeş kavgasından medet uman aşırı uçlar, Türk-İş'i bu vatanperver tutumu yüzünden boy hedefi olarak seçmiş ve her türlü vesile ile ona hücum etmeye başlamışlardır. Türk-İş, bütün bunlara rağmen, bundan sonra da bugüne kadar izlediği yolda devam kararındadır. Çünkü bu yol, Atatürk'ün çizdiği yoldur. Türk-İş topluluğu, Türkiye için en geçerli yolun Batı uygarlığını hedef olarak, göstermiş bulunan büyük Kurtarıcı'nın izinde yürümek olduğu inancındadır.»

Millî Birlik Gurubu da yaptığı bir açıklamada demokrasinin güvencesi olarak sosyal demokrasiyi ve onun sınırlı gücünü gördüğünü gösteriyor, demokratların «demokratlığı»na örnek oluyordu: Açıklama şöyledir:

«Ülkemizin bütünlüğünü parçalamaya yönelik anarşik olayların son günlerde kitle halinde cinayetlere dönüştürülmesini esefle kınıyoruz»

«Hükümet olayların derinliklerine inerek anarşi odaklarına yaklaştıkça umutları azalan bu örgütler endişe içinde faaliyetlerine hız vermeye çalışmaktadırlar.

Kendilerini demokratik kuruluşlar olarak nitelendiren bazı örgütler ise, rejimimize ve devletin varlığına kasteden bu hareketler karşısındaki yasa dışı davranışları, ancak özgürlükçü demokrasiye bağlı halkımıza yönelik girişimler olarak tanımlanabilir.

Hükümetin devlet ve milletimizin bütünlüğünü ve özgürlükçü demokrasimizi korumada gerek aşırı sağ, gerek aşırı sol mihraklara karşı eğimli tutum ve davranışını olumlu bulduğumuzu ve bütün kuruluşlar tarafından desteklenmesi gereğini bir kez daha belirtmek isteriz.»

«Aşırı sağ ve aşırı sol» mantığı demokrasi mücadelesi verme konusunda ve iddialarında olanlar arasında zaten güçlü bir eğilim olarak varlığını koruyagelmektedir. Sosyal demokrasinin direniş karşısındaki olumsuz tutum ve manâları bu eğilimleri oldukça güçlendirdi ve gericiliğin ekmeğine yağ sürdü.

Demokratlığı kendinden menkûl «demokratlar» düşüncelerini

açıklamaya ve saf tutmaya devam ettiler. Faşizme karşı olduğunu söylemeye sıra geldiğinde tafirasından geçilmeyenler, bilimin ışığı altına tek tek sökün ettiler ve foyaları meydana çıktı. Faşizme ve MC'ye karşı yıllardır amansız mücadele veren işçi sını-

— Mücadele onların yaşam tarzıdır.

fımızın ve emekçi halkımızın sahte dostlarından Hasan Pulur, 22 Mart tarihli Milliyet'de şunları yazdı:

«Eğer bu hükümetin başına bir hal gelirse, zinhar Süleyman Bey'den, Türkeş'ten, Erbakan'dan, şundan bundan bilmeyin.

Eğer bu hükümet giderse, bilin ki dostlarının nârına yanıp gitmiştir.

Hem de hangi dostlarının?

Aklı evvel dostlarının...

Önce kontr-gerilla ile işe başladılar.

Sanki çok gerekmiş gibi, daha ayağının tozunu silmeden hükümeti olmayacak sıkıntılara soktular.

O yetmedi...

Arkadan Eğitim Enstitülerini getirdiler.

— İlle de faşistler dışarı atılmalı! diyerek binlerce çocuğun sokaklara dökülmesini önerdiler.

Hem de tafralarından yanlarına yaklaşılmayarak.

— Görülmemiş direniş biçimleri uygularız!

Bu da yetmedi.

Son marifetle ortaya çıktılar.

Üniversitedeki katliamı protesto edecekler.

Elbette yüreğinde bir zerre insan sevgisi taşıyan, insanlıktan nasibini alan herkes bu katliamı protesto eder.

Ama nasıl?

Yollar kapatılacak, polisle çatışılacak, çocuklar okullardan çıkarılacak, dersler yapılmayacak...

Bu hükümet faşist mi?

Değil!

Hükümet «yapmayın bu işi» dememiş mi?

Demiş!

Hem de Başbakan hem de Milli Eğitim Bakanı televizyonda, radyoda söylemiş...

Ama akli evvelin akli bu kadar!

Bu ortamda ortalığı karıştırmak kimin işine yarar?

Bedri'nin dünkü karikatürü ortada...

Kim zil çalıp oynuyor, kim?

Ama dedik ya akli evvelin akli bu kadar!

Ama dedik ya akli evvelin akli bu kadar!>

Kullanılan mantığın ne denli basit olduğu görülüyor. Onlara göre emekçilerin önünde iki alternatif var: ya CHP hükümetini desteklemek, ya da MC'nin yeniden gelmesine boyun eğmek. Kendi siyasi perspektiflerinin dar penceresini yığınlara tek seçenek gibi sunmanın demokrasi mücadelesine zararı bir yana, sosyal demokrasiye de bir yararının olacağını iddia etmenin bile imkanı yoktur. Ama, bu anafora yakalanan sadece *Hasan Pulur* değil.

Elbette ki hiç kimse *Hasan Pulur*'dan daha fazlasını bekleme hakkını kendinde göremez. «Belge» olsun diye aldık sütunlarımıza. Ama *Hasan Pulur* ve benzerlerine yakışan bu tutum, kendini ger-

— Ekmeği ve kavgayı üretirler.

çekten yıllar yılı tutarlı bir demokrat olarak sunmuş olanlara yakışmadı!

İşte Örsan Öymen:

«Büroya döndüm, Ankara'dan, İstanbul'dan, öteki kentlerden gelen teleks haberlerine şöyle bir göz attım:

Yer yer olaylar çıkmıştı... DİSK ve TÖB-DER hakkında soruşturma açılmıştı. İstanbul'da DİSK örgütü üyeleri fa-

şizme karşı uyarı direnişi düzenliyorlardı... Sağcı işçiler de Sirkeci'de toplu namaz kılıp yolculara Kur'an-ı Kerim kıraat ettiriyorlardı...

Sonra Ecevit'in konuşmasını dinledim...

DİSK'i yeriordu... Hem de ağır bir dille. Balyoza yakın bir üslupla.

Kafam karıştı...

Gözümün önüne DİSK Genel Başkanı geldi.

— Bu Direnişimiz ne ilk ne de son direniş olacaktır, diyen, işçi sınıfı lideri Baştürk...

Sahi CHP'li değil miydi Baştürk?

Evet CHP'liydi, ama son seçimlerde ön yoklamayı kaybetmişti... DİSK'e örgüt içindeki CHP yandaşlarının desteğiyle başkan seçilmişti...

Oteldeki garson gibi ona da sorulsa, belki aynı yanıtı verecekti:

— Kime karşı, kimden yanasın?

— Faşizme karşıyım, işçi sınıfından yanayım...

Karışan kafamda bazı sorular dolaşmaya başladı:

— İşçi sınıfından yana, faşizme karşı... Pekiy faşizm kimden yana ve kime karşı? Herhalde kendinden yana ve Ecevit'e karşı...

Kafam gene karıştı...

Dünya haritasında ülkeler geçti gözümün önünden...

Anti-emperyalist mücadele sonucunda, sol güçlerin iktidara adaylığını koyduğu bazı az gelişmiş ülkeler... Brezilya, Arjantin, Endonezya. Yunanistan ve Şili.. Çınlayan kulağımda çizme seslerinin rapraplarını duyar gibi oldum...

«Yığınların Faşizmi protesto eylemi» gerçekten görkemli mi oldu?

«Yüz binlerce emekçinin faşizme karşı ilk ihtarı» amacına ulaştı mı?

Günlerdir, faşizme çanak tutan, sıkıyönetime davetiye çıkartmak için anarşi bezirganlığı yapan bazı gazetelerin başlıklarına bakınca ve bu başlıklarda «neredeyse zil takıp göbek atmaya teşne» bir hava sezince, yukarıdaki sorulara sağlıklı bir yanıt bulamadım.

Kusura bakmayın, belki kafam iyice karışık da ondan...»

Kafası zaten hiç bir zaman netleşmemiş olan «demokrat»ların bu tutumunu da bir ölçüde hoşgörüle karşılamak mümkün olabi-

lir. Sınıf mücadelesine ilişkin çok daha zengin perspektifi olan, ya da en azından bu iddiada olanların bocalaması ise gerçekten demokratlıkla bağdaşmıyor. Uğur Mumcu şöyle yazmış:

«Eski bir özdeyiştir: «Su uyur, düşman uyumaz».. 12 Mart bir korkulu düş değildir.. Bir bir yaşandı bu olaylar. Kontr-gerilla bir hayal değildi. Hayal olmadığı gibi, görevi, işlevi 12 Mart sorgularıyla bitmiş de değildi. CIA ve CIA'nın Türkiye şubesi Kontr-gerilla, bilin, inanın, her olayın içindedir. Dün içindeydi, bugün içindedir, yarın, evet yarında içinde olacaktır.

«Eyleme karşı eylem...» Fakat nasıl? Ne gibi yöntemlerle? Ne biçimde?. Ne zaman . Kimlerin yönetiminde?. Hangi siyasal örgütle beraber?. Hangi siyasal güçle omuz omuza, hangi güçlere karşı?.

Türkiye'deki olaylar, Ecevit'in ABD'ye karşı kesin tavır almasından sonra hızlandı. Bu olgunun altını kalın çizgilerle çizmek ve devrimci tavır bu bilinçle saptamakta sayısız «milli menfaat» bulunmaktadır.

Devrimci gençlik örgütlerini, işçi kuruluşlarını sınav günleri bekliyor: Faşizmin son saldırılarını püskürtürken, oynanan oyunları, kurulan tuzakları gözden uzak tutmamak bir devrimcilik görevidir.»

İlhan Selçuk ise konuya, kendine özgü olmayan üslupla yaklaşıyor:

PENCERE

İlhan Selçuk

«Mart'ın 16'cı günü, saat 13.20'de, kısa boylu hırkacı bir kişi Beyazıt'ta Üniversite'den çıkan öğrencilerin üstüne koşarak geldi; elindeki bombayı kalabalığın üstüne savurdu. Herkes yere yattı; bomba patladı. Ölenler, yaralananlar, çığlıklar arasında ortalık ana-baba gününe döndü.

Kimdi bu canavar? Neden bomba atmıştı öğrencilerin üstüne? Deli miydi bu adam?

Gerçekte saldırgan bir robottu. Emir almıştı. Emri veren ise ne yaptığını çok iyi biliyordu. Çünkü amacı, ülkede karğaşa çıkarmak, faşizme ortam hazırlamak, ilerici güçleri birbirine düşürmektir. Ne yazık ki bir bombayla yalnız

günahsız öğrencileri öldürmekle kalmadı asıl amacına da ulaştı.

Nasıl?

Kanlı olay üzerine ülkenin her yanında tepkiler başladı. Öğrenciler sokakta meydanda, yürüdüler. DİSK, işçileri direnişe; TÖB-DER, öğretmenleri boykota çağırdı. Eylemler nedeniyle büyük kentlerde elektrikler kesildi, fabrikalar çalışmadı, otobüsler durdu, polisle girişimciler arasında çatışma çıktı. Bu kargaşadan sonra Başbakan bir basın toplantısı yaptı; eylemci örgütleri çok sert bir dille kınadı.

16 Martta öğrencilerin üstüne bomba atan kişi, beş genci öldürüp nicesini yaralamakla kalmamış, asıl amacına da ulaşmış; kazdığı tuzağa düşürmüştü ilerici güçleri...

Dünyanın çoğu yerinde bu oyun çeşitli kez oynanmıştır. Nerede demokratik bir hükümet çok partili rejim ortamında iktidara tırmansa, sağında ve solunda iki muhalefet oluşur. Sağ; ilerici hükümete amansız bir savaş açar. Sol; muhalefette sağdan geri kalmaz. İki ateş arasında kalan hükümet, ne yapacağını şaşırır. Elindeki yetki ve olanaklar, hukuk düzeni ve yasalarla kısıtlıdır ve emperyalizmin kısır döngüsünde çırpınmaktadır. Pahalılıkla mı savaşsın? Silahlı örgütleri mi kovalasın? Döviz darboğazını mı açsın? Orduya silah mı arasın? İşçinin, memurun isteklerini mi karşulasın? Devlet örgütlerini ele geçiren faşistleri temizlemeye mi çalışsın? Enflasyonu durdurmaya mı çabalsın? Sağ ve Sol muhalefete yanıt bulmaya mı koşsun?

Sağ eylemci; silahlı saldırılarını sürdürür; sol örgütler, tepkisel eylemlerle yaşamı durdurur. İş, tırmanmaya döner. Hükümet sert önlemlere yönelir. Sonunda müdahale ortamı doğar. Sol, iktidara geçecek çapta, güçte, hazırlıkta, ağırlıkta değildir. Sağın ekmeğine yağ sürülür.

Türkiye'de aynı oyun mu oynanacak?»

Faşizmin mücadele biçimlerine ilişkin olan teşhis doğru. Faşizm demokrasi saflarını bölüp parçalamayı her zaman hesaplar. Bu hesaplardan biri de toplumsal kargaşalıkların körüklenmesidir. Ama yanlış, anti-faşist direnişlerin aktif biçimlerini değerlendirme ve demokrasi güçlerinin birliğini bilimsel muhtevasıyla kavramada ortaya çıkıyor.

Ancak, bu arada *sağduyusunu* yitirmeyen demokratlarda olmadı değil. Oktay Akbal soruna şöyle bakıyordu:

Hedefi Şaşırmamak

OKTAY AKBAL

«Niye yazıyorum bunu? Gerektiği için!.. Bugün Türkiye' de her an —hemen herkes— faşizmi bekliyor. Kimi özlemle bekliyor, kimi korkuyla!.. Ama kapımızın önünde faşizm duruyor. Hatta evlerin içinde, okullarda, üniversitelerde, basında, birtakım çevrelerde, birtakım politik kuruluşların içinde, en umulmadık yerde faşizmin habercileri, öncüleri, savaşımları var. CHP, faşizme karşı Türk ulusunun güçlü bir güvencesidir. CHP, faşizmin her türüsüne karşıdır. Öyleyse faşizmle savaşan herkes, CHP'yi desteklemekle yükümlüdür. CHP de, kendisine yardımcı olan, seçimlerde oy almasını sağlayan, basında kendisini destekleyen herkese karşı anlayışlı olmak zorundadır.

DİSK büyük bir işçi örgütüdür. DİSK son iki seçimde de CHP'yi destekledi, yanında yer aldı. CHP'nin büyük oy toplamasında DİSK'in etkisi yok demek, yanlış bir görüş olur. Gerçi DİSK böyle bir şeye zorunluydu. Ortada güvenilir, İnanılır başka bir siyasal güç yoktu. Bir zamanlar TİP ileri gelenlerince kurulan DİSK bugün demokratik sol çizgide savaşım veriyorsa, gerçekçilik, yurtseverlik, yararlı iş görebilmek duyguları ağır bastığı içindir.

Faşizme karşı savaşta güçlü olmak, bütünleşmek baş koşuldur. Böyleyken İstanbul Üniversitesindeki son kırım olayını, her türlü faşizm girişimini protesto etmek için iki saatlik direniş yapma kararı veren DİSK'e karşı takınılan tutum biraz abartıldı ve yanlıştır sanıyorum. Evet, Ecevit'in dediği gibi, birtakım tuzaklar kurulmuştur, birtakım işler tezgâhlanmıştır, bunlara düşmemek gerekir. DİSK'in, TÖB- DER'in, bunlar gibi ilerici örgüt ve kuruluşların yerli yer- siz direnişlere girişmeleri faşizm özlemcilerine hükümeti güçsüz düşürmek için birtakım suçlamalara girişmek fır-

satını verir. Mademki ilerici güçlerin güvendiği bir hükümet işbaşındadır, öyleyse faşizme karşı direnişler, gösteriler yapmak doğru bir eylem değildir. Tam tersine faşizm heveslilerinin ekmeğine yağ süren işlerdir. Buna ben de katılıyorum. Katılmadığım nokta, DİSK'in iki saat sürecek direnişinin hükümetçe sert bir yoldan önlenmek istenmesidir. İki saat taşıtlar işlememiş, elektrik kesilmiş, Ankara'da yaşam felce uğramış! Elektrik hemen her büyük kentte iki saat, daha da fazla kesilmiyor mu? Taşıtlar halkımıza yetiyor mu? Yaşam birçok düzensiz işler yüzünden sık sık felce uğramıyor mu? İki saatlik bir büyük direnişe —hem de bir kıyım olayına karşı haklı bir başkaldırış belirten bir direnişe— sessizce katlanmak o kadar zor muydu?

Aynı gün İstanbul'da 'yasa dışı' bir sürü olay yaşandı. Vapurlar, trenler işgal edildi, birtakım eli silahlı kişiler yurttaşları cenaze törenine sürükledi, toplu dua yapmaya zorladı, pek çok yurttaşımızın okuduğu gazeteler ellerinden alındı, yırtıldı, birçok yurttaş düvüldü, yaralandı. Beş işçinin cenazesi valiliğin karşı koymasına rağmen —olaylar büyümesin diye— zorbalara teslim edildi. Siyasal eğilimlerinin ne olduğu bilinmeyen beş emekçiye sahip çıkan MHP İstanbul'u alt üst ettirdi militanlarına... Bu yasa dışı olayları yaratanların kaç tanesi tutuklandı? Oysa Ankara'da dört yüz emekçi DİSK direnişine katıldılar diye gözaltına alındılar. Bu farklı davranışta büyük bir yanlışlık yok mudur? Sağın, aşırı sağın gürültü patırtısı, birtakım kimselelerin şirretlikleri, Ecevit hükümetini etkisi altında bırakmamalıdır, derim ben.. Yasa dışı işlerle uğraşıyorsak, bunu her türlü yasa dışı davranışa karşı uygulamalı... Faşizmin savunucuları, yaygaracıları, orta yerde duruyor. Saklamıyorlar kendilerini!.. Onları bırakıp, demokrasiyi, halkçılığı, Anayasa İlkelerini savunmaya kalkan örgütlerle, onların yandaşlarıyla —ki bunların hepsi CHP'nin iktidara gelmesi için yıllardır çetin bir savaşım vermişlerdir— uğraşmak doğru bir iş değildir.

Başbakan Ecevit, CHP Genel Sekreteri, durup dururken 'bizim kimseye borcumuz yok' diyorlar. Kim söylüyor, bize borçlusunuz, borcunuzu ödeyin diyet.. Kendi kendilerine böyle bir yükümlülükten söz etmeleri gereksizdir. Borçluluk değil söz konusu olan, belirli bir hedefe, bir ama-

ca, yani gerçek demokrasiye doğru yürüyen bir ulusal akımı hızlandırmak ya da durdurmak... Daha açıkçası varmak istediğimiz hedefi şaşırmamak, karıştırmamak...»

Yeterli değil elbet. Ama demokrasi mücadelesinin bütünlüğü gözden kaçırılmamış. Sosyal demokrasiye asli görevleri de gösteriyor.

İyi niyet yanı ağır bassa da bu tür değerlendirmelerin olumlu olduğu açıktır. Ancak bunların yanında, soruna «akılcı» yaklaşan demokratlar da vardı. Demokrasi mücadelesinin gelişme perspektifinin çok iyi kavrandığını ve faşizm tehlikesinin bilimsel içeriğiyle görülebildiğini gösteren bir örnek de Mümtaz Soysal'ın 25 Mart tarihinde Milliyet'teki sütununda yansıdı:

Kurtarılmamış Bölgeler ve CHP

AÇI
MÜMTAZ SOYSAL

«CHP, hem yeterince oy toplayıp yıllardır sözünü ettiği düzen değişikliğine başlayabilmek, hem bu değişikliğin yaratabileceği faşist tepkileri önlemek için kendi dışındaki desteklere muhtaç. Parti, şu sırada, «kendi dışından destek istemiyorum» demek ya da soyut bir «halk» kavramına yaslanıp sanki işçi ve öğretmen halktan değilmiş gibi davranmak lüksüne sahip değil.

Şimdi geldiği nokta, bir ölçüde kendi örgütünün başarısıdır ama, bunda bir ölçüde de kendi dışındaki güçlerin payı vardır.

Örneğin, CHP'nin elinde MHP'ninkine benzer bir gençlik kuruluşu yoktur.

Bundan sonra daha da az olacak. Vaktiyle, militanca bir yaklaşımın canla başla parti hizmetine çektiği gençler artık belediyelerde, yerel ve genel yönetimin çeşitli basamaklarında görev almış durumdalar. Bundan sonraki seçimlerde bunlardan büyük hizmet beklenemez. Yerlerini alan da yok.

Demek ki, kendi dışındaki bütün gençlik kuruluşlarını karşısına almış bir CHP'nin başarı şansı hayli azalmış olur.

Öte yandan, işçi kuruluşlarıyla diyalogu koparmak da, CHP'nin faşizmle savaşılabileceği şansını da azaltacaktır.

Geçen günkü protesto eylemi, «Devlet batıyor, anarşi devlet oldu» çığlıklarıyla herkesi ayağa kaldırdı ama, unutmamalıyız ki, bir yandan da «işçi gücü» denen gücün ne olduğunu açıkça ortaya koydu.

Faşizm tehlikesine karşı en büyük güvence bu güçtür. Halkı ezme niyetiyle yönetim kurmaya yeltenenlerin elindeki çarkları bir anda işlemez duruma getirebilmek ancak işçilerin başaracağı bir iş.

Faşizme heveslenenler de ancak bundan çekinir.

Böyle olduğu içindir ki, faşizm yönündeki en büyük tehlike, «faşizme karşı» olduğunu söyleyen bir iktidarla faşizme karşı «en etkili güç» sayılan kuruluşlar arasındaki diyalogun kopmasıdır. Bu diyalogu kesmek ve onun yerine «Türkiye'ye demir gibi bir yumruk gerek» diyen kuruluşlarla kolay bir diyaloga girmek, CHP'yi hızla, hem de çok büyük bir hızla, tutucu bir parti olma noktasına çekebilir.

Oysa, Türkiye'de kurtarılmayı, ama, Ümraniye'deki gibi değil, gerçekten kurtarılmayı bekleyen daha pek çok bölge var. Onları kurtarmadan, soyut bir devlet kavramını kurtarmak uğruna olduğu yerde donup kalmak, CHP'nin intiharı demektir.»

20 Mart direnişinin faşizme karşı bir mücadele olduğundan kuşku duyanların demokratlığından, işçi sınıfı sosyalistleri kuşku duymuyor. Demokratlık sıfatlarının tırnak işareti içine hapsedilmesinin sebebi ise, genel demokrat eğilimlerini değil, bu olay karşısında takındıkları tutumun demokratlıkla bağdaşmadığını vurgulama amacını ifade ediyor. Gerçek demokratinin ölçüsü, demokrasi güçleri kavramının sosyal demokrasiyi de içerdiğini, sosyal demokrasinin demokrasi mücadelesindeki yalpalamalarına gözyummanın sakıncalarını, demokrasi güçlerinin faşizme karşı mücadelesinde, faşizmle uzlaşmanın asla mümkün olamayacağını, kararlı demokratik güçlerin gerektiğinde sosyal demokrasinin gerici eğilimlerine karşı da aktif olarak karşı çıkacağını kavramaktır...

Sosyal demokrasinin faşizmle uzlaşma eğilimlerini ve demokrasi mücadelesindeki kaypaklıklarını, üç aylık Ecevit İktidarı döneminde göremeyenlerin kör olmaları gerekir. Daha hükümet ol-

madan, meclis başkanlığı seçiminde faşist MHP ile uzlaşabilen, eğitim enstitülerinde danıştay kararlarını uygulamakta ikircikli davranan, grev erteleyen ve Taksim Meydanını kitle gösterilerine kapatan hükümetin ve bu hükümet içinde ağırlığı oluşturan sosyal demokrasinin uzlaşmacı eğilimlerine karşı demokrasi güçlerinin duyarlı olmalarından daha doğal bir şey olamaz. Ve bu duyarlılık, faşizme karşı verilen bir genel direnişe karşı tutum alan sosyal demokrasi karşısında daha da büyük önem kazanır. Sınıf mücadelesinin bu hayati momentini yakalayamayan demokratların, kendi demokratlıklarını bir kere daha gözden geçirmelerinde yarar vardır.

Yukarıdaki belgeler, demokrasi saflarındaki kararsızların durumunu sergiliyor. Bu kararsızlıkların üstesinden şüphe yok ki demokrasi güçlerinin örgütlü birliği gelecektir.

Direnişe Türkiye'nin dört bir yanında işçiler ve emekçiler gönüllü rızalarıyla katıldılar. Sosyal demokrasinin değerlendirdiği gibi, direnen kitleler, öncü demokrat güçler kitlelerin «değnekçisi» değildir. Tam tersine, kitleler özgürlük ve demokrasi mücadelesinin bilinçli ordusunu oluşturmaktadırlar.

Direnişin demokrasi güçlerine kazandırdığı genel derslerin yanında kimi sosyalistlere de öğrettikleri yeni şeyler olduğunu söylemek gerekiyor. Öteden beri sosyal demokrasiye olmadık misyonlar yükleyenlerin şaşırtdıklarını söylemek fazla olsa bile ayaklarını yeni yeni, yere basmaya başladıkları gözleniyor. Politika'da Aydın Engin aklını «tırmık»lamış ve bula bula şunları bulmuş:

«Elbette CHP bugün ülkemizin demokrasi güçleri arasındadır. O kadar arasındadır ki —ve yazar arkadaşlarımızca da belirtilmektedir ki— CHP'li olmayan ilericiler, demokratlar, sosyalistler, komünistler, 1973 seçimlerinden bu yana oylarını ağırlıklı olarak —hem de çok ağırlıklı olarak— CHP'ye vermişlerdir. Hiç bir. «önkoşul» ileri sürmek-sizin, Hiç bir 'fatura' hesabı yapmaksızın. Hiç bir diyet istemeksizin...

Bu yüzden CHP ile solundaki demokrasi güçlerinin arasının açılması ne söz, bu güçlerin tümünün anti-faşist bir cepheye kenetlenmesi, son bir yılın en yakıcı sorunu haline gelmiştir. Ulusal Demokratik Cephe çağrısının özü budur. UDC'yi yozlaştırmak amacıyla sürdürülen laf ebe-likleri hatırlardadır:

— UDC olmasın da, CDU olsun...

— Yok yok, UDC olabilir ama öncülüğünü DİSK mi yapacak yoksa...

— Öh, öh... Tamam canım mutabıkız. Ama bu işin başını Türkiye Komünist Partisi çekiyor. İşte bu olmaz. Çünkü...

Bütün bu laf ebelikleri ortalığı tozu dumana katarken, sorunun özü nasıl ustaca gözardı edilmişti hatırlardadır. Faşist tirmanış karşısında örgütlü bir cephe oluşturma gereği, zorunluğu ve görevi böylece tirpanlandı.»

Yazar soruna bilimsel yaklaşımın ışığında geçmiş yanlışlarının sancısını çekiyor. UDC'siz bir anti-faşist cepheyi öğrendiği zaman ise sorunu büyük ölçüde çözmüş olacak.

Kimileri de özellikle sosyal demokrasinin, demokrasi güçlerine ödemesi gereken bir «diyet»inin bulunup bulunmadığına kafasını takmış. 27 Mart tarihli Politika gazetesinde Hüseyin Dilek bu diyet sorununa açıklık kazandırmıştır!

«Ağırlıklı kanadı faşist hareketi tüm örgütlenmelerile ezmeye yönelik kararlı bir politika izlemediği sürece borcunun altında ezilecektir. İşbirlikçi tekelci sermayenin de istediği budur; hükümeti ve özellikle CHP'yi, halkımızın örgütlü bilinçli kesimlerinden tecrit ederek kendi program ve politikasına ters düşürmektir.

Hükümet başta kalmak ve iktidar olmak istiyorsa, «toplumsal adalet içinde gelişmeyi hızlandırmak ve demokrasiyi yerleştirmek istiyorsa kendi dışındaki demokrasi güçlerine dayanmak zorundadır. İşyerlerinde, bürolarda, kırsal alanlarda, okullarda örgütlü olan ve özerklik düşmanlarını yakından izleyen (CHP'liler dahil) güçlere dayanmadıkça devleti ve toplumu demokratikleştirebilmesi, 3 yıla yakın süren faşist işgali kırması olanaksızdır.

«Sayın Ecevit, “biz iktidar oluşumuzu halkımıza borçluyuz. Başka hiç kimseye veya hiç bir kuruluşa borcumuz yok” sözüyle sosyal demokrasinin halkı nasıl görmek istediğini açığa vuruyor. İşçi sınıfı halkın en devrimci ve en örgütlü, en savaştan kesimidir. Eğer CHP, kendi ağırlığında bir hükümet kurabilmişse bunu örgütsüz, bilinçsiz kitlere borcu değildir. Bu hükümetin kurulabilmesi öncelikle MC'nin düşürülmesiyle mümkün olabilmiştir. MC'yi düşüren ise 11'ler değil, halkımızın örgütlü, bilinçli, savaştan kesimlerinin verdiği savaşımdır. İşçi sınıfının siyasal

mokrası karşısındaki o tarihsel «sol» yanılı ile «iŖte görürsünüz, sosyal demokrasiden hiçbir Ŗey beklenemez, özünde faŖist diktatörlüktür, burjuvazinin diktatörlüğüdür hepsi. FaŖist diktatörlükle nasıl mücadele edilirse öyle mücadele edilsin» türünden görüşlerine temel yapmaya çalışıyorlar son gelişmeleri. Bazıları, «ne yapsın CHP, o da korkuyor. Bugünlerde Ankara'da herkes faŖizmin gelmesinden endişeli, Kıpırdanma olursa sermaye desteğini çeker, faŖistler azgınlaşır diye korkuyorlar ne yapsınlar» diye, sosyal demokrasi adına adeta özür diliyor.

Ne sosyal demokrasinin belli bir eğiliminin tutumu, ne de yukarıda sıraladığımız tepkiler yeni ve hiç yaşanmadık olaylar değil. Üstelik de «faŖizm, «sosyal demokrasi» ve «cephe» olguları ilk kez Türkiye'de ortaya çıkmıyor. Aksine çok zengin tarihsel deneyler var bu konularda. Ve işçi sınıfı biliminin bu konuda söylediklerine harfi harfine uygun gelişmekte olduğunu gözlemek, ilginç ve işçi sınıfı adına umut ve övünç verici.

Sosyal demokrasinin eski bir yanılıdır Ŗu içinde yaşadığımız günlerde yeniden karşımıza çıkan. İşçi sınıfının hep yenmeye çalışmış olduğu ve pek çok yerde yendiği bir yanılıdır. Üstelik de, önce sosyal demokrasinin kendisine zarar veren, önce ona vuran bir yanılıdır. Kısaca, faŖizm olgusunu, faŖizmin sınıfsal özünü ve faŖizme karşı tarafsız olunamayacağını kavramama yanılıdır.

Önümüzde tarihten ders çıkartabilme fırsatı vardır. Türkiye demokrasi güçleri, CHP'siyle, işçi sınıfıyla, bu tarihsel fırsatı kaçırmamalı, fırsatı kaçırmayı ve yanılıları, evlatlarının kanıyla ödememelidir.»

Demokrasi güçlerinin en dinamik kesimleri, işçiler ve emekçiler anti-faşist direniŖe karşı sosyal demokrasinin takındığı tutumdan gerekli dersleri çıkardılar. Bu deneyin bundan sonraki mücadeleye katkılı olabilmesi de en az o kadar önem taşıyor. Ama yine bu kadar önemli olan bir başka sorun da, olaylardan sosyal demokrasinin çıkaracağı derslerdir. *Diyet*, sosyal demokrasinin kendi solundaki güçlerle ilişkisinde değil, içinde sosyal demokrasinin de yer aldığı demokrasi güçlerinin tarihle olan ilişkilerinde sözkonusudur. Ve bu aşamada yapılması gereken diyet hesabı değil, görev ve sorumluluk hesabıdır.

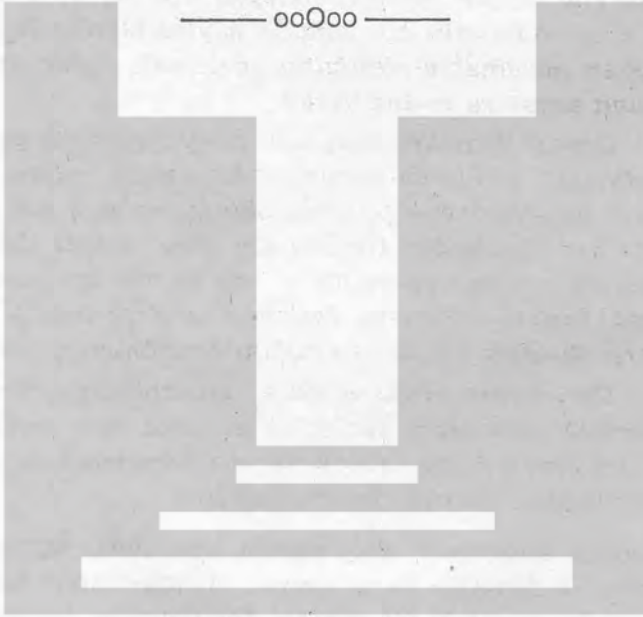
20 Mart direniŖi demokrasi güçlerinin Genel Siyasi Grevleri

fiilen hayata geçirilecek ölçüde olgunlaştıklarını gösteriyor. Demokrasi güçleri arasında dayanışma ve kalıcı örgütsel birlikler gittikçe kendini dayatıyor.

Görev ve sorumluluklarını hayatın diyalektiğinden dahi bulup çıkaramayanlar, iddialı olmak yerine kendilerine düşen görevin sorumluluğunu kavramalıdır. Bazı fabrikaların (profilo gibi) direnişe katılmadıkları öğrenildi. İşçi sınıfının yoğun bir mücadele deneyi biriktirdiği fabrikalardan niçin ses gelmediğine eğilmek gerekir.

Hiç kimse, bireysel ve grupsal hınçlarını genel demokratik harekete bulaştırmasından doğan vebalin altından kalkabileceğini ummasın.

TÜSTAV

Afrika'nın Panoraması(*)

«La Nouvelle Revue Internationale» dergisinin muhabiri, Afrika kıtasının güneyindeki üç ülkenin ulusal kurtuluş örgütleri başkanlarıyla görüştü: Güney Afrika Ulusal Kongresi (C.N.A.) Başkanı Oliver TAMBO; Güney Batı Afrika Halk Örgütü (SWAPO-Namibya) Başkanı Sam NUJOMA; Zimbabwe Afrika Halk Birliği (ZAPU) Başkanı Joshua NKOMO. Bu kişiler, 1976 yazından özellikle Güney Afrika Cumhuriyetinde Soweto (1) olaylarının belirginleştiği tarihten bu yana ülkelerinde meydana gelen genel durum değişikliklerini dile getirdiler; halkların verdiği mücadelenin bugün yüksek bir düzeye ulaştığını ve nihai aşamaya vardığını vurguladılar. O. Tambo, S. Nujoma ve J. Nkomo daha sonra, muhabirin sorularını cevapladılar.

GÜNEY AFRIKA

Soweto'dan Sonra Güney Afrika Cumhuriyeti

Gerek Soweto'da, gerekse Güney Afrika'nın diğer bölgelerinde meydana gelen olaylar, kurtuluş mücadelesinin gelişiminde önemli bir yer işgal etmektedir. Bu olayların önemini ve hareketimizin geleceği üzerindeki etkisini doğru olarak değerlendirmek için, onları her şeyden önce yeni devrimci gelişmelerin göstergelerinden biri olarak değerlendirmek zorunluluğu vardır. Bugün bu düzey, emperyalizmle, yalnızca Güney Afrika Cumhuriyeti içinde değil, tüm Güney Afrika'da çarpışıldığının işaretidir.

Güney Afrika kurtuluş hareketi için Afrika Ulusal Kongresi tarafından yürütülen silahlı ve silahsız mücadele dışında, Portekiz sömürgeciliğinin yıkılışının ve ayrıca, Mozambik'te bağımsızlığın kazanılışının Güney Afrika'ya doğrudan sınırı komşusu olan bu ülkede bağımsız ilercisi bir devletin ortaya çıkışının, Güney Afrika rejiminin yayılcı askeri

(1) Vorster Rejimine karşı sürekli kitle gösterilerine başlangıç teşkil etmiş olan gençlik başkaldırması.

birliklerine karşı Angola'da MPLA'nın kazandığı zaferin de önemli yerleri olduğu kesindir. Bu zafer, Güney Afrikalı halk kitleleri üzerinde, onları harekete geçirici çok büyük bir etki yapmıştır. Bağımsızlık için silahlı mücadele veren Zimbabwe ve Namibya Ulusal kurtuluş hareketleri de vurucu potansiyellerini aynı dönemde güçlendirmişlerdir ve Smith ve Vorster'in ırkçı birliklerine yaptıkları baskının şiddeti her geçen gün artmaktadır.

Soweto ve diğer yerlerde meydana gelen olaylar, Afrika'nın güneyinde, ulusal kurtuluş hareketleriyle başlayan yeni dönem koşullarında ortaya çıkmışlardır ve bu hareketlerin taleplerini dile getirmişlerdir. Soweto'dan sonra mücadelemizin kıtanın güneyinde olup, henüz özgürlüğe kavuşmamış diğer ülkelerdeki mücadele düzeyine ulaştığını söyleyebiliriz. Burada şunu belirtelim ki, Soweto olaylarından bu yana geçen 18 ay boyunca, rejime karşı yürütülen mücadele sırasında ülkemizde yitirilen savaşçıların sayısı, aynı dönemde Zimbabwe ve Namibya'da ölen partizanların sayısına hemen hemen eşittir.

Mücadelemiz iki ana yönelişi izleyerek sürdü. Bunların en önemlisi kitlelerin, yani işçilerin, köylülerin ve gençlerin harekete geçirilmesiydi. Diğer ise, silahlı eylemlerin yoğunlaştırılması oldu. 1977 yılında Güney Afrika'da işçilerin katılımıyla birlikte gerçekleştirilen kitle mücadeleleri, C.N.A. askeri örgütlerinin eylemleriyle birleştirilerek yürütüldü. Zaman içinde her ikisi de ortak çalışmaya başladılar. Bu, bir yandan, nihai zaferi elde etmek için vazgeçilmez olan silahlı mücadeleyi ve diğer yandan gizli örgütlerimizi halk kitlelerinin desteklediğini kanıtlar.

Uzun yıllar boyunca ırkçı Vorster rejimi bu işbirliğini ve ittifakı engellemek için elinden gelen çabayı harcadı; her türlü baskı tedbirine, sorgusuz sualsiz uzun hapis cezalarına, adam öldürmelere ve kurbanları çoğunlukla gençler olan kurşuna dizmelere başvurdu. Ama mücadelenin gerilimi ve yaygınlığı da alabildiğine arttı. 1977 sonbaharında Vorster rejimi haftalarca büyüyen bir halk saldırısıyla karşı karşıya kaldı. Hükümete karşı olan kitlelerin eylemlerinin pratik olarak kendi kontrolünden çıktığının bilincinde olan Vorster, baskıyı arttırdı: Bir dizi ılımlı örgütü, pek çok gazeteyi yasakladı; bazı kişilerin politik ve toplumsal eylemini askıya aldı ve bunların çoğu daha sonra tutuklandı. Vorster önceden biliyordu ki, bu işlemler, dünya kamuoyunda kaçınılmaz olarak lânetlenecek, rejimin izole edilmesini daha da şiddetlendirecek, hattâ emperyalist güçleri bile ondan, en azından resmen, yüz çevirmeye mecbur edecektir.

Nitekim, siyasi örgütlerle diğer toplumsal örgütleri yasa dışı ilân etmek, onları yeraltına geçmek zorunda bırakmış ve Vorster rejimine karşı silâha sarılmayı yegâne olumlu alternatif olarak kabul etmeye gö-

türmüştür. Sonuçta, baskıyı arttırma, mücadeleyi şiddetlendirmeye varır ve bu da baskının yeniden sertleşmesini kışkırtır. Biz bu durumu, kendi bütünlüğü içinde yine de olumlu bir faktör olarak görüyoruz; şöyle ki, düşman tam bir şaşkınlık içindedir, mücadeleyi her düzeyde ve her alanda yoğunlaştırmak için durmaksızın yeni olanaklar ortaya çıkarmaktadır. İnsanlar bu mücadeleye gittikçe daha fazla katılıyorlar. Güney Afrika halkının düşünce yapısında köklü bir değişiklik meydana geliyor.

C.N.A. kendini halen, mücadelenin gelişme dinamiğine ve rejime karşı saldırıya destek olmak için gerekli tüm güçleri sağlamaya adanmış durumda. Silâhli eylemleri yoğunlaştırmak, mümkün olan her yönde düşmana zarar vermek gerekiyor. Bu konuda altını çizmek zorundayız ki, enternasyonal desteğe, bilhassa bu destek maddi yardım biçiminde ifade edildiği zaman, büyük önem veriyoruz.

Durum bizim için bütününde elverişli olmasına rağmen, düşman yıkılmış olmaktan henüz uzaktır. Güney Afrika'da devrimci değişim için mücadele eden güçlerin birliğini bozmaya ve dolayısıyla onları zayıflatmaya çalışıyor durmaksızın. Nitekim, yerli halkın sömürülüşünün tarihinde ilk kez bu rejim, siyah burjuvazinin oluşumunu teşvik ediyor. Kırsal bölgelerde ve kentlerde sözüm ona **Bantustan**'lar kuruldu. Bu, işçi sınıfının Güney Afrika kapitalist sistemine indirdiği darbeleri hafifletmeye yönelik bir «amörtisör» oluşturma girişiminden başka bir şey değil.

Bilindiği gibi, Bantustan sistemi, ekonomik ve politik olarak zayıf, etnik kurumlar içinde zorla biraraya getirilmiş, ezilen ve sömürülen kitleleri bölmeyi hedef alır. Bunun amacı, sömürüyü doğrudan doğruya Bantustan'ların «Bağımsız Cumhuriyeti»ne havale etmek suretiyle, tüm halkı daha kolay ve daha uygun sömürmektir.

Sömürülen kitleler için bu bölücü hedefleri izleyen beyaz azınlık rejimi, hint kökenli Güney Afrikalılar ve kara renkli yurttaşlar için etkisizliği ve güçsüzlüğü doğal olan ayrı «parlamentolar» oluşturmayı öngörüyor.

Ancak, bu planları gerçekleştirmek için Vorster'in zamana ihtiyacı var. Aynı şekilde, emperyalist koruyucularına da, Güney Afrika'da hızla gelişen devrimci atılımın yarattığı değişikliklere ayak uydurabilmek için zaman gerekiyor. C.N.A.'nın bugünkü aşamada mücadeleyi hızla yoğunlaştırmayı neden mutlak bir zorunluluk olarak gördüğünü açıklayan bir diğer kanıt da bu.

C.N.A., Zimbabve ve Namibya devrimci hareketlerinin, ırkçı güçlere karşı saldırısını gittikçe güçlendireceğine ve yakın bir gelecekte bu ülkeler halklarını nihai zafere götüreceğine inanıyor. Halkımızın kurtu-

luş mücadelesinin ne pahasına olursa olsun zafere ulaşacağına olan kesin inancımızı pekiştiren bir diğer faktör de bu.

Hintliler ve kara renkliler için «Parlamentolar» kurma projesi, bu topluluklardaki insanlar arasına karışıklık tohumları ekebilir mi?

Kuşkusuz, ezilen ve sömürülenler arasında hainler de var. Kuşkusuz Hintliler ve kara renkli kişiler arasında, kendi bencil çıkarları yüzünden düşmanla ortak çalışacak olanlar ve hedefi halkın köleliğini sürdürmek olan Vorster'in politikasını destekleyecek olanlar çıkacaktır. Diğer bazıları da belki, «bu, hiç yoktan iyidir» diye değerlendirecektir durumu. Ama, Güney Afrika Hintlilerinin ve kara renkli insanların gerçek temsilcileri olanlar, «sistemin içinde» çalışanlar —devrimci hareket katılanlardan söz etmiyorum— halklarının karşı karşıya bulunduğu sorunlara kayıtsız kalamazlar ve ülkede esen devrimci rüzgârı hissetmeden edemezler. Kaldı ki bu kişiler, Vorster planını daha şimdiden reddetmişlerdir.

Bu planın beyaz azınlığın egemenliğini sürdüreceğini ve ırkçı politikayı sertleştirmeye yarayacağını açıkça ve altını çizerek belirtmişlerdir. Zira Vorster planı, Hintlileri ve renkli insanları ülke halkının çoğunluğundan ayırmayı, izole etmeyi ve ırkçı azınlığın hizmetine sokmayı hedef almaktadır.

İrkçileri ve emperyalistleri destekleyenlerin Vorster planını kabul edeceklerinden, ama halk kitlelerinin bunu yapmayacağından eminim. Hintli ve renkli vatandaş örgütlerinin tümü bu planı reddediyorlar. Bu plana yalnızca C.N.A. tarafından değil, renkli halkın legal olarak çalışan emekçi partisi tarafından da karşı çıkıldı. Renkli insanlar ve Hintliler, ülkemizin hem ulusal kurtuluş hareketine, hem de işçi hareketine katılıyorlar. İrkçi politikaya karşı çıktıkları açıktır. Etnik ve ırkçı her türlü kuruluşu karşıdılar.

Peki, ünlü «Bağımsızlık» Bandustan'lara ne bahsedecek?

Bandustan'ların «bağımsızlığı» ne anlama geliyor? Bu bazı kişiler için, büyük evler, arabalar vb. gibi ayrıcalıklar demektir. Oysa halk kitleleri bu bağımsızlıktan hiç bir şey kazanmazlar. Bantustan'da oturanlar, pek az istisna dışında, çalışacak bir iş bulamayan işsizlerdir. Beyaz azınlığa ait olan kentlere gitmek zorundadırlar. Ama orada da çoğunlukla iş bulamazlar ve eğer bulurlarsa da bu, onları yarı esir koşullarında çalıştıran işlerdir. Bantustan'lar insanlara fakirliği yenmek, eğitim görmek vb. için yardım edemezler. Tersine, kâğıt üzerinde «Bağımsız Devlet Vatandaşları» haline geldiklerinden, Bantustan'da oturanlar, Güney Afrika'daki vatandaşlık, yer değiştirme özgürlüğü vb. gibi haklarını

da tümünden yitirirler. Daha önce görülmemiş yeni kısıtlamalara boyun eğdirilirler. Küçük bölgelerde toplanırlar, oysa önceden tüm ülkede hiç değilse yer değiştirebiliyorlardı. Nitekim, Transkay «Vatandaşları»na, bu bölge sınırları dışına çıkmamaları için sert tedbirler zorla uygulanmıştır.

Bu durumun yarattığı bir diğer görünüme de işaret etmeden geçemeyeceğim. Güney Afrika rejiminin uyguladığı işçi göçü politikası, her yıl binlerce Afrikanın kentlerden kırsal bölgelere sürülmesi ve diğer binlercesinin kentlere gelmeye zorlanması şeklindedir. Bunun sonucunda kırsal kesimler proletarya mücadelesinin siyasi deneyimiyle sürekli olarak zenginleşmektedir. Bugün kırsal bölgelerde yaşayan Afrikalılar yarı proleterleşmiştir. Bantustan sistemine karşı aktif olarak mücadele etmektedirler ve bu, ülkemizde devrimci mücadelenin gelişmesinin yabana atılmaz bir unsurunu oluşturmaktadır.

Güney Afrika'nın sözde liberal çevrelerinde siyah halkın gerilimini hafifletmeye yardımcı olabilecek «ılımlı liderler»den pek çok söz ediliyor, ne dersiniz?

Halen yaratılma çabasında olunan şey yine bir «amortisör»dür. Ama biraz fazla geç kaldılar! «ılımlı liderler» ayakta kalamayacaklar, devrim dalgasına kapılıp gideceklerdir ve bu, daha şimdiden oldu bile. Ayrıca, Güney Afrika liberallerince o denli övülen bu liderlerden bazıları, 1977 sonbaharında tutuklandılar. Çünkü bugünkü durumda rejim için artık yeterince ılımlı kalacak durumda görülüyorlardı.

Genel olarak bakıldığında, Güney Afrika liberalizmi halen bir bunalmı geçiyor. Ezilen ve sömürülen halklar adına konuşma hakkını yitirdi. Bu kitleler şimdi bizzat kendileri konuşmaya başladılar. Eylemleriyle ve çoğunlukla kendilerini feda ederek... Kariyerlerini, «ezilenlerin haklarını koruma» üzerine kurmayı isteyen siyasi kişilerin, bugün artık yapacak hiç bir şeyleri yok. Sömürücülerin saflarında ortaya çıkan çelişkiler, emekçilerin ulusal ve sosyal kurtuluşları için verdiği mücadelenin keskinleşmesine paralel olarak ağırlaşıyor.

Emperyalist ülkeler basını, yeni bir el emeği akını ihtiyacı duyan ve bu nedenle ırk ayırımında belli bir yumuşama kabul edilmesiyle ilgilenen Güney Afrika'lı işverenlerin, hükümete özel bir baskı yapabileceğini sık sık yazıyor. Bu konuda ne düşünüyorsunuz?

Güney Afrikalı sözüm ona liberal patronlar umutlarını, kendi hesaplarına göre ırk ayırımının kısıtlanmalarını düzeltebilecek, yumuşatabilecek bazı küçük reformlara bağlamışlardır. Bunlar yapıldığında halkın yeterince tatmin olabileceğini ve devrimin engelleneceğini düşünüyorlar. Ama ne var ki, Soweto eylemlerinin hedeflerinin yalnızca önemsiz küçük reformlar ve kısmi iyileştirmelerden ibaret olduğunu düşünmek

gerçekçilikten uzaktır. Eğer öyle olsaydı ilk yayılım ateşinden sonra her şey bir gün içinde bitebilirdi. Oysa halkın dayanıklılığı ve inadı gösteriyor ki o, ırk ayırımının çeşitli canavarlıklarına karşı ve «daha hoş bir sömürü» için değil, tam kuruluşu için ve insanın insan tarafından her türlü sömürsüne karşı savaşıyor.

Güney Afrika ulusal kurtuluş hareketinin toplumsal içeriği artık büyük bir netlik kazanmıştır. Zira, rejimin ırkçı politikası en fazla sömürülenlerin kesin olarak ulusal planda en fazla ezilmişler olduğunu gösteriyor. Bu da bizim ulusal kurtuluş mücadelemizin toplumsal içeriğini belirtiyor.

S. Biko'nun öldürülmesinden ve Güney Afrika'daki bazı ılımlı örgütlerin yasaklanmasından sonra emperyalist güçler basını büyük gürültü kopardı ve pek çok hükümet adamı rejimi mahkûm etti (1). Bu, Vorster karşısındaki tavırlarında bir değişiklik olduğu anlamına gelir mi?

Irkçılıkla savaşan ve ulusal kurtuluş mücadelelerini destekleyen ilerici dünya kamuoyunun büyüyen gücü Vorster rejimine yardım eden emperyalist güçleri gittikçe daha çok yalnız kalmaya götürüyor. Güney Afrika halklarına karşı girişilen ırkçı cinayetlerin suç ortakları olarak rolleri gittikçe daha açık hale geliyor. Dünya kamuoyu şimdi en şiddetli eleştirilerini Soweto'da yapılanların ve Vorster rejiminin diğer cinayetlerinin arkasında olduğu sonuçta ortaya çıkan bu güçler üzerinde topluyor: Bu ülkelerde halk kitleleri hükümetlerinin beyaz azınlık rejimleri yanında saf tuttuğunu görmek istemiyorlar.

Güney Afrika'yı, antikomünizmin kalesi olduğu için savunma zorunluğu şeklindeki bir diğer bahane de artık geçerli değil; Güney Afrika rejimi, başka seçeneği olmadığı için bu bahaneye sarılsa bile, Güney Afrikalı ırkçılar, antikomünist şarkılarını çeyrek yüzyıldan beri umutsuzlukla söyleyip duruyorlar. Ama bugünkü koşullarda, pratik olarak dünyanın hiç bir yerinde onları ciddiye alan yok.

Emperyalist güçlerin hükümetleri, yukarıda saydığımız faktörler dolayısıyla Güney Afrika rejimi konusunda dünya kamuoyunun yanında olduklarına inanılması için çabalyorlar. S. Biko'nun öldürülmesine ve diğer baskı tedbirlerine karşı yükselen protestolar, belli bir ölçüde bu ülkelerin sadé vatandaşlarının duygularına dünyanın her yanındaki halkların duygularına tercüman oluyor. Bu, uluslararası arenada ilerici güçlerin büyüğü, etki ve kuvvetinin tartışma götürmez kanıtıdır.

Bütün bunların bir diğer görünümü de şu: Bugün emperyalizm, es-

---

(1) S. Biko, «siyah bilinç hareketi» nin örgütleyicilerinden biriydi. Ve ülkedeki durumu değiştirmek için barışçı yöntemlerin kullanılmasından yandı.

kiden olduğu gibi kuvvet kullanarak devrimi kırma yeteneğine artık sahip değil. Ama onu kontrol etmeyi deniyor. Eğer emperyalizm bir «özgürlük dili» benimsiyorsa, bazıları bunda «bayrak değiştirme» görmek isteyebilirler. Ancak tecrübeler, bir yandan ırk ayırımına şiddetli deyimler kullanarak saldırmanın, onu insanlığa karşı cinayet işlemekle suçlamanın ve aynı zamanda onu askeri, ekonomik ve politik destek vermeye devam etmenin mümkün olduğunu kanıtlamıştır. İşte bunun içindir ki, son zamanlarda emperyalist güçlerin bazı resmi temsilcilerinden yükselen sert protestolar, asla ırkçı Güney Afrika rejimine sağladıkları desteğin son bulunduğu anlamına gelmiyor.

NAMİBYA

— Bağımsızlık arifesinde Namibya —

Sam NUJOMA

Namibya'daki politik durumun evrimi, kritik bir aşamaya vardı. Bunu her şeyden önce, belli başlı emperyalist odaklarca destekleyen faşist ve ırkçı Güney Afrika rejiminin, durumu kurtarmak için çevirdiği entrikalar ve dümenler kanıtıyor. Zimbabwe ve Güney Afrika Cumhuriyetindeki mücadelelerin gelişimi de diğer bir faktörü oluşturuyor. Aslında Namibya'nın kurtuluşu için savaş, Güney Afrika'nın diğer ülkelerindeki kardeşlerimizin yürüttüğü kurtuluş mücadelelerinden ayrı tutulamaz. O ülkelerde de ırkçı rejimler değişmez biçimde destekleniyor. Örneğin Zimbabwe'de Smith rejimi, esas olarak Güney Afrika'nın sağladığı sürekli ekonomik, politik ve askeri yardım sayesinde uzun süre halka karşı çıkabildi.

Emperyalist güçler Vorster rejiminin entrika ve dümenlerini, kendi öz ekonomik ve stratejik çıkarları nedeniyle destekliyorlar. Namibya, stratejik önemi olan ve bin milden fazla bir uzunluğu bulunan bir kıyı şeridine, balık yönünden zengin sulara sahip; ülkenin iç kısmındaki bölgelerde uçsuz bucaksız elmas, uranyum ve diğer maden yatakları var. Bunların hepsi uluslararası emperyalist şirketler tarafından işletiliyor. Vorster rejimine, silâh ve teçhizat dahil sayısız yardımda bulunmaları bu nedendir. Örneğin Fransa, Güney Afrika Cumhuriyetine silah satan başlıca ülkedir. Bu silahlar arasında çeşitli modellerde helikopterler, «mirage» avcı uçakları, denizaltılar var. Diğer önemli emperyalist ülkeler de aynı şeyi yapıyorlar. (1)

(1) 1977 Kasım'ında Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi Güney Afrika rejimine silah verilmesini yasaklama kararı aldı. Ancak, basının da tanıklık ettiği gibi Güney Afrika halen, ihtiyacı olan silahların büyük bir kısmını kendisi üretiyor. Ve bunu da yine emperyalist güçlerin verdiği lisanslarla yapıyor.

Vorster rejimine silah veren emperyalist güçler bunu, dışardan gelecek saldırılara karşı Güney Afrika kendini korusun diye yaptıklarını yutturmaya çalışıyorlar. Ancak, bizim Namibya'daki tecrübelerimiz, Vorster rejimine verilen helikopterlerin ve avcı uçaklarının hayali bir dış saldırıya karşı korunmak için değil, SWAPO'nun askeri müfrezesi olan Namibya Ulusal Kurtuluş Ordusuna (A.L.N.) karşı, yani ülkemizin kendi kaderini tayin ve bağımsızlık isteyen halk hareketini kırmak için kullanıldığını kanıtlıyor.

İçinde bulunduğumuz kritik dönemde, ulusal Kurtuluş hareketi olarak Swapo'nun mücadeleyi yoğunlaştırmaktan başka alternatifi yoktur. Emperyalist müttefikleri tarafından desteklenen Vorster tipi bir faşist rejim işbaşında olduğu sürece, silâhlı kuvvetleri kullanmak zorunludur. Bu, ülkemizin yasa dışı işgaline son verme olanağı sağlayan yegane emin yoldur.

Afrika kıtasının güney kısmındaki kurtuluş mücadelesi, kısa bir süre önce Angola ve Mozambik halklarının kazandığı zaferlerle taçlandı. Bu, bölgemizin jeo-politik durumunu değiştirdi. Ve henüz ırkçı rejimler tarafından ezilmekten kurtulamamış ülkelerde, kurtuluş eylemleri için daha elverişli bir durum yarattı. Ama kuşkusuz sömürgecilğe, faşizme ve ırkçılığa karşı etkin bir mücadele yürütmek için, her şeyden önce onun bel kemiğini yani Vorster rejimini kırmak gerekiyor.

Angola ve Mozambik, Portekiz sömürge egemenliği altında kaldığı sürece Caetano rejimi onları, diğer Güney Afrika ülkelerindeki kurtuluş hareketlerine karşı mücadele etmek üzere Güney Afrika Cumhuriyetinin hizmetine veriyordu. O zamanlar Güney Afrika, kıtanın en güçlü silâhlı kuvvetine sahip gibi görünüyordu. Ve hiç kimsenin ona meydan okuyamayacağı sanılıyordu. Oysa Güney Afrika bu iki ülkeyi kendisini kurtuluş mücadeleleri akımına karşı koruyan tambon bölgeler olarak kullanıyordu. Bugün bu akım Güney Afrika sınırlarına kadar gelip dayandı. Ve bunun yansıması, Namibya ve Zimbabve'nin durumunda görülüyor. SWAPO'nun kahraman partizanları düşmana karşı her gün zaferler kazanıyorlar. Zimbabveli kardeşlerimiz de mücadelelerini güçlendirmektedirler. İşte bunun içindir ki, umutsuzluğa ve korkuya kapılan Güney Afrika rejimi gittikçe daha terörist oluyor. Tasfiye olmak tehlikesiyle karşı karşıya olduğunu anlıyor.

Vorster rejimi Namibya'da da baskıyı artırıyor. Ateşli silahların tehdidi altında binlerce insan, özellikle Angola sınırı boyunca yerleşmiş olanlar, doğdukları köylerden çıkarıldılar; sözde tahkim edilmiş köylere (gerçekte, toplama kamplarına) yollandılar.

Namibya'da halen savaş yasaları yürürlüktedir. Bu yasalar, kısa süre önce askere alınmış Güney Afrikalılara «terörist» kuşkusunu uyan-

dıran, ya da «teröristleri sakladığından» şüphe edilen her kişiye kim olursa olsun ateş açma ve öldürme emri veriyor.

Ama bizler bugün, ateşe ateşle cevap verecek duruma geldik. Halen SWAPO Partizanları Namibya'nın üç bölgesinde çalışıyorlar: Kuzeybatı, kuzey ve doğu bölgeleri. Bir süreden beri eylemlerimizi merkez ve güney bölgelerine doğru da yaymaya başladık. İrkçılar, ülkenin başkenti olan Winthoek ve çevresinde aynı şekilde ülkenin Groofoutein, Tsumeb vb. gibi büyük kentlerinde bozguna uğradılar.

Partimiz SWAPO, tüm ülkede halkın büyük sevgisine sahip. Kuşkusuz bazı unsurların, esas olarak kabile şeflerinin hata yaptığını ya da ırkçı Güney Afrika rejimi tarafından bozulmuş olduğunu kabul etmek gerekir. Ama, eskiden yanlış yolda olanların pek çoğu bugün SWAPO'ya katılmışlardır. Namibya'da muhalefet yapan sadece iki güç bulunduğunu anlamışlardır: Ulusal Kurtuluş İçin ve Güney Afrika sömürgeciliğine, sömürge egemenliğini elden bırakmamayı ve Namibya halkının baskı ve sömürsünü sürdürmeyi deneyen ırkçı Güney Afrika rejimine karşı mücadele eden SWAPO ve bu örgütün yönettiği Namibya Ulusal Kurtuluş Ordusu.

İşte bunun içindir ki, en başta sosyalist ülkeler olmak üzere, diğer Afrika ülkeleri ve dünyanın tüm ilerici çevreleri tarafından desteklenen bizler, en yakın bir gelecekte kesin zafer kazanacağımızdan eminiz.

Ama Vorster rejimi, Swapo'nun yönettiği Namibya Silahlı mücadelesinin «Caprivi şeridi» denen küçük bir bölgeyle sınırlandığını iddia ediyor, ne dersiniz?

Aslında, 1966 yılında yani silahlı mücadeleye başladığımız sıralarda eylemlerimizi, o dönemin yegane bağımsız Afrika devleti ve Namibya'nın komşusu olan Zambiya sınırına ulaşan Caprivi Şeridi üzerinde yoğunlaştırmıştık. Güney Afrika silahlı kuvvetlerince Caprivi şeridinin o denli sıkı korunuşunun nedeni de budur. Bu şeridi aslında Namibya içlerine girebilmek ve bu topraklar üzerinde mücadele veren kuvvetlerimizin ikmalini sağlamak için kullanıyorduk. Diğer bir komşu ülke olan Angola'da o dönemde, Güney Afrika rejimi ile bağları olan ve onun desteğinden yararlanan Portekiz sömürgeciliği egemendi. Dolayısıyla, her ne kadar MPLA ile daha önceden ortak çalışma yapmış olsak ve belli ölçüde onun Angola'daki üstlerini kullanmış olsak da durum zordu. Ama şimdi, Angola bağımsızlığını kazandığından bu yana Namibya içlerinde geniş hareket alanları bulabiliyor ve başarılar kazanabiliyoruz.

Namibya halkının politik bilinci de yükseliyor. Gençler, öğrenciler, işçiler, köylüler ulusal kurtuluş ordusu saflarına katılıyorlar. 1966 yılında yani silahlı mücadele başladığı sırada, müfrezelerle çalışıyordu. Bugün ise taburlarımız söz konusu. Ordumuzun silah gücü arttı ve ırkçı-

lar, bize gittikçe daha zor dayandıklarını hissediyorlar. Hükümetin resmi gazeteleri bile bu durumu yansıtıyor. Örneğin geçen yıl **Windhoek Advertiser** gazetesi, Caprivi Şeridinin batısındaki Kantimamuri askeri kampında görevli bir Güney Afrika ordusu subayının anılarını yayınladı. Güney Afrika ordusunun bu büyük kara ve hava üssü, modern toplar ve bazukalar kullanan ulusal kurtuluş ordusu müfrezelerinin saldırısına uğramıştı.

Ulkemizi faşizmin, baskının ve kapitalizmin güçlerinden tamamen kurtarıncaya kadar silahlı mücadeleyi bırakmamaya kesin olarak karar verdik. Namibya'da bilimsel sosyalizm üzerine temellendirilmiş bir devrimci hükümet kurma olanağı verecek yegâne yolun bu olduğu kanısındayız.

5 Emperyalist ülkenin elçileriyle Vorster arasında, Namibya'nın sorunlarını barışçı yoldan çözme konusunda yapılan görüşmeler hakkında ne söyleyebilirsiniz?

SWAPO'nun kurulduğu 50 yılları sonunda, grevler, gösteriler, boykotlar vb. düzenlemeye başladık. Güney Afrika'da baskı yapanların akıllarını başlarına toplamalarını ve iktidarın barışçı yoldan halkımıza geçmesini sağlamayı denedik; ama bütün barışçı çabalarımız kısır kaldı, bunlara askeri kuvvetle karşılık verildi. Daha sonra, 1959 yılında Windhoek'in eski bir banliyösünde oturan Afrikalıların, ırk ayrımı politikasına uygun olarak inşa edilmiş yeni bir yerleşim bölgesine kuvvet zoruyla nakledilmelerini protesto için boykot ve grev kampanyası düzenledik. Düzenlenen barışçı bir gösteriydi. Ama karşılığında Güney Afrika polisi göstericilerin üzerine tanklar sürdü ve ateş açtı. 12 kişi öldü, diğer pek çok kişi yaralandı. Bu örnek asla tek değildir. Dolayısıyla, kurtuluş hareketi olarak SWAPO, ülkeyi kurtarmak için askeri bir örgüt kurmak zorunda olduğunu gördü. Sorunun görüşmelerle çözüleceğini sanmak için hiç bir umut kalmamıştı.

Bugün, emperyalistler ve Vorster, Afrika halklarının ve özellikle Namibya halkının kesin zafere kadar mücadeleye tamamiyle kararlı olduğunu anladılar. Bunun içindir ki, emperyalist güçler Namibya dahil tüm Güney Afrika'nın, onların iddialarına göre bir «ırkçı kan gölü» haline gelmesinden sakınmak için barışçı görüşmeler yapmaya yatkın olduklarını ilan ederek kafa karışıklığı yaratmak istiyorlar. Bununla beraber aynı güçlerin, aynı zamanlarda güvenlik konseyinin Güney Afrika'ya ekonomik yatırımlar getirilmesine karşı çıktıklarını da unutmamak gerekir.

Bize göre, askeri eylemleri diplomatik ve politik eylemler tamamlar. Bizim değerlendirmemize göre Namibya'nın kurtuluşu için başlıca mücadele biçimi, silahlı biçim olmalıdır. Ama aynı zamanda ve mümkün

oldukça, çeşitli diplomatik ve politik mücadele biçimlerine katılmayı da sürdüreceğiz. Nitekim SWAPO'nun Namibya sorununa barışçı çözüm bulmaya yönelik görüşmeleri, belli başlı emperyalist güçlerin sürdürülmesini kabul etmesinin nedeni budur. Biz böyle bir çözüme taraftarız. Ama bunun için her şeyden önce tüm Güney Afrika işgal kuvvetlerinin Namibya'dan çekilmesini gerekli görüyoruz. Bunun gerçekleşmesini beklerken, bir yandan politik ve diplomatik mücadeleyi sürdürüp, diğer yandan silahlı mücadeleye devam edeceğiz ki, Güney Afrika ırkçı rejimi izole olsun ve ülkemiz kurtuluşu elde etsin.

Diplomatik ve politik eylemlerin de zorunlu olduğundan hiç kuşku yoktur. Örneğin bugün ırkçı Güney Afrika rejimi B. Milletler Genel Kurulu'ndaki çalışmalarına katılamıyor; çünkü iktidarı, B. M.'nin bu konu ile ilgili komitesince kabul edilmedi. SWAPO ise genel kurulun oturumlarında gözlemci statüsüne sahip. Bu, toplantılara katılabildiğimiz ve dünya kamuoyuna, ezilen Namibya halkının görüşlerini iletebildiğimiz anlamına gelmektedir.

Kuşkusuz çok önemlidir bu. Ama silahlı mücadele yine esas yerini korumakta ve biz, Namibya halkının zorlukları aşmaya ve ülkedeki Güney Afrika sömürge egemenliğini tasfiye etmek ve demokrasi koşullarında gerçek bir bağımsızlık kurmak için yeni fedakârlıklar yapmaya kesinlikle kararlı olduğu sürece bu mücadeleye en geniş şekliyle devam edeceğiz.

Bununla beraber emperyalist basın, Wirdhock'teki «Anayasa Konferansı»na kabul edilen ve SWAPO tarafından kesin olarak reddedilen planın, yukarıda belirtilen beş emperyalist ülke elçisinin uyguladığı baskı sayesinde olumlu değişikliklere uğradığını iddia ediyor ne dersiniz?

Vorster'in, «Anayasa Konferansı» sırasında halkımıza zorla kabul ettirmek istediği geçici hükümet (1) düşüncesini, emperyalist ülkelerin elçileri yüzü suyu hürmetine terk ettiğini düşünmüyorum. Vorster, kurtuluş mücadelesinin güçlenmesi yüzünden ve ülke içinde açığa çıkan, basında SWAPO partizanlarının bulunduğu sert muhalefet dolayısıyla terk etmek zorunda kaldı. Halk, konferansı da hiç benimsemedi. Konferansa katılan kabile şefleri bile, halk tarafından tasfiye edileceklerinden korktular. Bugün onları polis ve Güney Afrika Ordusu koruyor.

Sonuç olarak, bizim için kabul edilemez durumda olan planların terk edilmesi Namibya halkı sayesinde olmuştur ve onun fedakârlıklarının sonucudur. Nitekim Namibya halkı, kendi işlerine bizzat kendisi

---

(1) Namibya'da Güney Afrika birliklerinin bulundurulmasını sağlayacak olan hükümet.

karar verinceye kadar, SWAPO'nun yönetiminde mücadeleyi sürdürmeye kararlıdır. Bunun için dayanağımız, tüm ilerici insanlıktır.

Namibya'daki beyaz azınlık topluluğunda ortaya çıkan bölünme ve özellikle D. Mudge'nin yönettiği bir «liberal kanat»ın oluşumu hakkındaki görüşünüz nedir?

D. Mudge asla bir liberal değildir, Namibya'daki Güney Afrikalı idarecinin yardımcısıydı, yani Vorster'in baskı makinasını temsil ediyordu. Ancak Vorster'in beklediği sonuçları elde edemedi, tüm girişimleri SWAPO'nun yönettiği mücadele tarafından bozguna uğratıldı. Bu yüzden beyazların gözünden düştü ve Vorster'in iktidardaki mükiyetçi partisinin yönetim kadrosundaki yerini yitirdi. İşte o zaman sözümona halk partisini kurdu. Amacı, belli sayıda beyazı ve gerici Afrikalıyı, özellikle «Ançyasa Konferansı»na katılan bazı kabile şeflerini kendine çekmekti. Mudge bunları, SWAPO'ya karşı birlikte mücadele etsinler diye bir araya toplamak istiyor. Ama ezilen halktan tek bir kişi bile onun yanında değildir. Demek ki partisi gerçekte hiç kimseyi temsil etmemektedir. Ve doğal olarak, eğer gerçekten demokratik olursa, birkaç seçimde tamamen iflas edecektir.

Emperyalist basın sık sık, Namibya'da serbest seçimler olması halinde SWAPO'nun yalnızca ülkenin kuzey bölgesi olan Ovamboland'da kazanacağını yazıyor. Bu konuda görüşlerinizi söyleyebilir misiniz?

Bu tamamıyla yanlıştır. Bugün Namibya'nın güneyinin bütünüyle SWAPO'nun kontrolunda olduğunu herkes biliyor.

Zaman zaman kuvvetlerimizi Angola sınırındaki Kuzey bölgesinde toplamamız çok doğaldır. Kitleleri harekete geçirmek zorunluydu. Zira, Güney Afrika rejimi bu bölgede Transkay tipi bir Bantustan kurmayı tasarlıyordu. Vorster kuzey bölgesini vitrin olarak kullanmak için seçmişti. B. Milletler'e, Bantustan düşüncesinin Namibya'da gerçekleşebileceğini göstermek istiyordu. Bu nedenledir ki Kuzey ülkeyi etnik karakterlere göre bölmeyi hedef alan zararlı planlara karşı verilen mücadelenin başlıca arenası haline getirdik. Mücadelemizin sonucunda, Vorster'in Ovamboland için seçtiği ilk «başbakan»ı halk kabul etmedi. Ve daha sonra da tasfiye etti. Aslında halkın gözünde bu kişi, Vorster rejiminin baskı makinasını temsil ediyordu.

SWAPO bugün, Namibya'nın her yerinde halkın desteğinden yararlanıyor. Namibya'ya gerçek bağımsızlığı ve özgürlüğü yalnızca SWAPO yönetiminde yürütülen mücadelenin getirebileceğini herkes biliyor ve herkes buna inanmış durumda.

Namibya'nın geleceğini nasıl görüyorsunuz?

Bizim bugünkü ana görevimiz, ülkemizdeki Güney Afrika sömürge egemenliğini tasfiye etmek ve ulusal bağımsızlığı elde etmektir. Bu gerçekleştirildikten sonra arkasından, ülkenin yeniden ekonomik ve toplumsal örgütlenmesi gelecektir. Bu yeni örgütlenmenin amacı, Namibya'nın kaynaklarını korumak ve onları tüm halkın iyiliği için kullanmak olacaktır. Yabancı tekelilerin ülkemizi ekonomik olarak sömürmes.ne ve aynı şekilde insanın insan tarafından sömürülmesine tam olarak son vermek azmindeyiz. Hala Namibya halkının kanını emen uluslararası emperyalist şirketlerin egemenliğine son vermeye azimliyiz. Tüm Namibya halkının hizmetinde, deri renginden, ırktan ve kökenden bağımsız bir halk devleti kurmak için mücadele ediyoruz.

Ulusal Kurtuluş mücadelesi ile toplumsal kurtuluş mücadelesi arasında var olan bağı nasıl tarif ediyorsunuz?

Yabancı egemenliğinden kurtulma mücadelesi, toplumsal adaleti elde etme arzusunda dayanıyor. Bu, üretim araçlarının, devlet mekanizması vasıtasıyla bizzat halk tarafından kontrol edilmesi zorunluluğu anlamına gelmektedir. Bilimsel sosyalizme dayanan bir toplumsal adalet rejimi yerleştirmek niyetindeyiz. Bize göre bu tüm halkın yaradına toplumsal dönüşümleri gerçekleştirebilecek tek yoldur. Bunun, sömürge egemenliğinden kurtulan tüm ülkeler için de geçerli olduğunu düşünüyorum.

Kapitalizm bir kanser uruna benziyor. Bu urun Namibya'da büyümesine izin verilirse, halkımız azap çekmekten asla kurtulamayacak ve onu ezen, en doğal insan haklarını ona çok gören yabancı ülkeler tarafından daima sömürülecektir.

Size göre, uluslararası anti-emperyalist cephe geleceğin Namibya'sının yeri nedir?

Namibya halkının ulusal kurtuluş mücadelesinin öncüsü ve lideri olan SWAPO, dünya anti-emperyalist güçlerinin ayrılmaz bir parçasıdır. Yeryüzünde sömürgeçliğe, yeni sömürgeçliğe, emperyalizme ve faşizme karşı mücadele eden tüm insanları destekliyoruz.

Ülkemiz Afrika Birliği Örgütü'ne üye olacaktır. Temel yasasını desteklediğimiz ve Afrika'nın sömürge mekanizmasından gerçekten kurtulabilmesinin, politik özgürlük ve ekonomik bağımsızlık içinde birlik olma koşuluyla mümkün olduğuna inandığımız için, bu son derece doğaldır. Zira, ne yazık ki bugün olduğu gibi bölünmüş hali ile Afrika güçlü olamayacaktır.

Namibya kıtanın küçük bir bölümüdür. Ancak, diğer ülkelerden ayrı düşerek bağımsız olacak olursa, emperyalistlerin kullanacakları ken-

dilerine uygun köleleştirme ve ekonomik boğma yöntemleri ile yönetilecektir. Şeklen bağımsız olup, tamamiyle emperyalistlerin «cebinde» olan bir dizi Afrika ülkesi gibi, devamlı sömürüleceğiz o zaman.

Ülkemiz, insanlığın ilerlemesine mütevazî katkısını getirmek için B. Milletler'e de üye olacaktır. B. Milletler, sömürgeciliğe ve sömürüye karşı mücadelede önemli bir rol oynuyor. Birleşmiş Milletler'de temsil edilen ilerici devletler, diğer ülkeler üzerindeki emperyalist sömürüye daima karşı çıkıyorlar. Bu çok önemlidir.

Kuşkusuz, bağlantısızlar hareketine de katılacağız. Sonuç olarak Namibya geniş dünya anti-emperyalist cephesinin ayrılmaz bir parçası olacaktır.

Dünyanın ilerici güçleriyle sizin mücadeleniz arasındaki uluslararası dayanışmanın önemi konusunda ne düşünüyorsunuz?

SWAPO aracılığıyla halkımıza sağlanan maddi ve somut yardımlar olmasaydı, silahlı mücadelemizi geliştiremezdik. En başta silah yardımını belirtmek isterim. Bu olmadığı takdirde kurtuluş savaşını sürdürmek mümkün değildir. Tüm dostlarımıza, en başta Sovyetler Birliği olmak üzere diğer sosyalist ülkelere, Afrika Birliği Örgütü'ne, kapitalist ülkelerin ulusal ve uluslararası demokratik örgütlerine bazı hükümetlere (İsveç, Norveç vb.) büyük şükran borcumuz var. Bu hükümetler bize ilaç, yiyecek, giyecek vb. yardımı yapıyorlar.

Yalnız olmadığımızı, büyük güçler tarafından ve en başta sosyalist ülkelerce desteklendiğimizi hissediyoruz. Bütün bunlar bize, en kısa sürede düşmana karşı kesin zafer kazanabileceğimiz konusunda güven veriyor ve o zaman, ilerici insanlığın bütünleyici bir parçası olacak olan ilerici devletimizi kuracağız.

ZİMBABWE

ZİMBABWE ÇOK ÖNEMLİ BİR AŞAMADA

Joshua NKOMO

Zimbabwe kurtuluş mücadelesi bugün, son derece gerilimli bir dönemden geçiyor. Aslında, fiyaskoyla sonuçlanan Cenevre Konferansı (1) başladığı zaman, eğer konferans başarısızlığa uğrarsa bunun, so-

(1) Konferans, Aralık 1976'da toplantıya çağırıldı. ABD'nin himayesinde ve İngiltere'nin Rodezya'daki çeşitli Afrika halk örgütlerinin ve Smith rejimi temsilcilerinin katılımıyla toplandı. Ancak Smith'in iktidarın Afrika'lı çoğunluğa verilmesini tartışmayı reddetmesi üzerine sonuçlanamadı.

nuna kadar savaş anlamına geleceğini açıkça anlatmaya çalışmıştık. Ülkemizdeki kurtuluş mücadelesi tarihinin koşullandırdığı çok doğal bir tavırdı bu.

Sömürgecilerle görüşmeleri sürdürmeye çalıştığımız dönemlerin hepsinde beyaz azınlık Güney Rodezya'da iktidarı azar azar gaspetmeyi denedi. 1940-1945 yıllarında, Smith tarafından tek yanlı «bağımsızlık» ilan edilmesinden önce, 1950 yıllarında ve özellikle Partimizin yasaklandığı ve yöneticilerin tutuklandığı 1960 yıllarında hep böyle oldu. O zamanlar Smith, «bağımsızlığı»nı ilan ettiği beyaz azınlığın çıkarına ülkede iktidarı gittikçe daha fazla gaspetti.

Hapishanede 11 yıl boyunca Smith'in bize çektiği eziyetlere rağmen, 1974'te hapisten kurtulduğumuzda, görüşmelere yeniden başlamayı denedik. Görüşmeleri sürdürme isteğimizi ifade ettik; çünkü sınır komşumuz olan devletlerdeki kardeşlerimiz de, 10 yıl süren savaştan sonra Smith rejiminin artık görüşme ve anlaşmaya hazır olduğu kanısındaydılar. Bu görüşmeleri Vorster'in de bulunacağı bir trende, önce Zambezi üzerindeki bir köprüde, sonra Salisbury'de ve nihayet ingilizlerin de katılımıyla Cenevre'de sürdürmeyi denedik. Ama ABD emperyalizmi ve o zaman genel Sekreter olan Kissinger'in Smith'i kurtarmak ve bu yetmiyormuş gibi tek yanlı olarak ilan ettiği bağımsızlığın tanınmasını sağlamak konusundaki bizim ona yardım etmemiz için kulis yaptıklarını gördük ve bunu açıkladık.

İngilizler ise Cenevre Konferansının açılışında bizimle aynı dili konuşur gibi görünüyordular. Ancak daha sonra açıkça görüldü ki, iktidarı Smith'le paylaşmamız için bize baskı yapmaya çalışıyorlar. Dolayısıyla Cenevre Konferansının başarısızlığı kaçınılmaz olmuştu. O zaman tam ve nihai zafer kadar savaşmaktan başka çözüm kalmadığını ilan ettik. Ancak bu, her şeyden önce silahlı eylemleri yoğunlaştırmamızı zorunlu kılıyordu ve nitekim 1977 Ocağından itibaren kendimizi tamamen buna adadık.

Ulke gençliğinin silahlı mücadeleyi desteklemeye çağırdık. Gençlik bu çağrımıza olumlu karşılık verdi ve her gün daha kalabalık sayıda genç bize katılmakta.

Dünyanın dört bir tarafındaki dostlarımıza, bizimle işbirliği yapmaları ve bize silah vermeleri için çağrıda bulunduk. Sosyalist ülkeler ve en başta Sovyetler Birliği, her zaman olduğu gibi olumlu cevap verdiler ve yardımlarını gönderdiler.

Emperyalist güçlere gelince, onlar da Smith'e yardıma devam ediyorlar. Bunu söylediğimizde üzülmüş gibi görünüyorlar. Ancak, Batı finans kuruluşlarının yani bankaların, sigorta şirketlerinin güney Afrika'daki faşistlerle geniş bir işbirliği içinde olduğunu ve Güney Rodezya faşistlerine de her fırsatta yardım ettiklerini herkes biliyor. Batılı petrol

şirketleriyle Smith ve Vorster rejimleri arasında gizli anlaşmalar olduğu da biliniyor. Bu anlaşmalara dayanarak ve Birleşmiş Milletler'in Rodezya'ya karşı ilan ettiği ekonomik yaptırımlara aykırı olarak, Güney Afrika Cumhuriyeti aracılığıyla Smith rejimine petrol yollamaya devam ediyorlar. ABD, İngiltere, Fransa ve Belçika hükümetleri kendi şirketlerinin Smith'e petrol verdiğini kanıtlayan olguları gözden kaçırmayı tercih ediyorlar. Birleşmiş Milletlerde kurtuluş hareketleri lehine çıkan tüm kararları rağmen emperyalist güçler Smith ve Vorster'e halkımıza karşı verdikleri savaşta yardım etmeye devam ediyorlar.

Mücadelemizin yalnızca küçük Smith'e karşı değil, emperyalist devletlerin çıkarlarında karşı da yürütüldüğü açıktır.

Bugün askerî durum o hale gelmiştir ki, örneğin İngiliz emperyalistleri artık basit gözlemler olarak kalamıyorlar, çünkü ciddi olarak savaştığımızı anladılar ve halen Rodezya topraklarının % 75'i askerî dilde «harekât bölgeleri» olarak nitelenen ve 24 saatin 24'ünde de savaş sürdüğü alanlar durumunda. Savaşılan yerler yalnızca kırsal bölgeler olmayıp Salisburi, Bulawayo ve ülkenin diğer büyük kentlerinde de savaş var.

İngiliz emperyalistleri, savaşmaları gerektiğini hissediyorlar; ama durumun bütünüyle bizim lehimize değişmesinden korkuyorlar. Mücadeleyi sonuna kadar götürürsek, Zimbabve'de bir halk hükümeti kuracağımızı anlıyorlar ve bunu istemiyorlar. Bundan ötürü bugün İngiliz hükümeti şunu ilan ediyor: 6 aylık bir geçiş döneminden sonra yapılacak demokratik seçimlerde, «bir kişiye bir oy» ilkesine göre secilecek bağımsız bir hükümeti Zimbabve'ye vermeye hazırız.

Ancak önerilerine biraz yakından bakıldığında, bağımsızlığımızı «almak»tan başka bir şey istemedikleri açıkça görülüyor; çünkü kazanmanın arefesinde olduğumuzu biliyorlar. İngiltere'ye, 6 aylık bir süre boyunca ülkede mutlak iktidar olmasını sağlayacak bir geçiş dönemini kabul edelim istiyorlar. Oysa, kazandığımızı sandığımız şeyi çalıp götürmeleri için emperyalistlere değil 6 ay, 6 dakika vermek bile yeterlidir. Onlara 6 ay verdiğimizde, bu sürenin sonunda düzenlenecek «demokratik seçim» hangi türden olursa olsun, sonuçlarını kendi lehlerine çevireceklerdir, ve bu iş için 6 ayın fazlası ile yeteceğinden emin olabilirsiniz.

Bugün İngiltere hiç kuşkusuz, Rodezya'da bir «siyah hükümet», bir halk hükümeti değil de sadece siyah olan bir hükümet kurmaya hazırdır. Emperyalistler, halkın yaklaşık % 97'sini siyahların oluşturdukları bir ülkede beyaz bir hükümeti ayakta tutmanın mümkün olmadığını biliyorlar. Dolayısıyla onların isteklerine cevap verecek, yeni sömürgeci siyah bir hükümetin kurulmasını öneriyorlar. Emperyalist güçler son yıllarda çok ciddi başarısızlıklara uğradılar,

ABD'nin Vietnam'daki bozgunu ve Afrika'nın güneyindeki halkların sömürü sisteminin derlekaçar olan Portekiz sömürge imparatorluğunu çöküşü, bunlar arasında sayılabilir.

Emperyalist güçler bugün, kendilerini zayıf hissediyorlar, Afrika'da. Ve bu da onları, kuvvetlerini biraraya toplamaya ve başarısızlıklarının öcünü almak için karşı saldırıya geçmeye itiyor. Zimbabve ve Namibiya'da siyah hükümetler kurmak istiyorlar ama, yeni sömürgeci ve emperyalist tipe olmak şartıyla. Eğer bu iki hükümeti kurmayı başlarırsa, Afrika'nın güneyinde gerçek bir güç olduklarına inanacaklar ve bu güçlü tabandan Angola'ya, Mozambik'e, Zambiya ve Botswana'ya, Güney Afrika kalesini çevreleyen tüm ülkelere karşı savaş yürütecekler...

Karşı karşıya bulunduğumuz durum şudur: Dışarıdan sanki kesinlikle yöresel gibi görünen savaş, gerçekte uluslararası bir savaştır. Düşmanımız, en büyük emperyalist güçler tarafından desteklenmektedir.

Emperyalist basın sürekli olarak, Zimbabve halk cephesinde ZAPU ile ZANU arasında, Nkomo ve Mugabe arasında ortaya çıkacak bir bölünmenin dedikodusunun yayıyor. Bu iddialar hakkındaki yorumunuz nedir?

İngiliz gazeteleri ve BBC emperyalist basının körüklediği bu kışkırtıcı kampanyanın başını çekiyor. Onlara göre bir halk cephesi hiçbir zaman varılmayacaktır. ZAPU ile ZANU'yu birleştirmek için çabalarımızı yoğunlaştırdığımız tarihten önce de onlara göre bu bölünme olmuştur. Aslında, onlar daima, Zimbabve halkını harap eden ayrılıklar üzerine oynadılar. Birliğin ortaya çıktığını gördükleri zaman da, önceden bölünmenin olduğu yaygarasını koparmaya başladılar.

Sizi kesinlikle temin edebilirim ki ZAPU ve ZANU, Smith rejimini aşıyağı etmek, Zimbabve'yi kurtarmak ve zaferden sonra ülke yönetimini güven altında tutmak için silahlı güçlerini biraraya toplamak üzere birliğin içinde davranmayı kabul etmişlerdir. Çünkü galip geleceğimize inanıyoruz ve bu sadece birkaç aylık bir sorundur.

Emperyalistler bunu çok iyi biliyorlar. Bu nedenledir ki halk cephesinde ZAPU ve ZANU'nun bulunduğuna dünyayı inandırmak için, kim olursa olsun desteklemeye ve ne olursa olsun aydurmaya hazırlar. Ortaya çıkmış şeyler gibi anlattıkları kendi rüyalarıdır. Orneğin beni Mugabe'yle kavga ederken görmek için uykuya yatmalarını yetmiyor ve uyanıklarında basında büyük başlıklar attırıyorlar: «Nkomo, Mugabe ile kavga etti!» Ama bütün bunlar, arzularını gerçeklerin yerine geçirdiklerini gösteriyor.

1977 sonbaharında emperyalist gazeteler Mugabe'ye atfedilen bir bildiri yayınladılar. Buna göre Nkomo Lusaka'da Smith ve Zambiya dev-

let başkanını Kaunda buluşmasında hazır bulunmuştur. Dolayısıyla, halk cephesinde sözde bir bölünme olduğunu kanıtlıyorlardı. Ancak emperyalistler masal anlattıklarını, yalan söylediklerini kesin olarak biliyorlar.

Değil mi ki, Smith ve Doktor Kaunda'nın bulunması sırasında Zambiya'daydım. Oyleyse bu buluşmada benim de bulunduğumu iddia etmek için ideal bir olasılık ortaya çıkmıştı. Ancak emperyalist propagandacılar, perde arkasında hareket etmek alışkanlığında olmadığını belirtmek zorundadırlar. Eğer bu buluşmaya katılmış olsaydım bunu söyledim. Salisbury'de Smith'le karşılaştığımda bunu herkese söyledim. Bu karşılaşmayı istememin nedeni, Smith'in gerçekten konuşulabilecek bir insan olup olmadığını anlamaktı. İki ay süren görüşmelerden sonra tüm dünyaya onun bir deli olduğunu ilan ettim. Bundan böyle Smith'le ancak savaş alanında karşı karşıya gelebileceğimi de ilave ettim. Bugün olan da budur.

İşte, halk cephesinde bölünme olduğunu iddia edenlerin yanıltmalarının nedeni budur. Bunu Mugabe'nin söylediğini iddia ediyorlar. Ancak, eğer Mugabe'nin bana söyleyeceği bir şey varsa, basına başvurmaya ihtiyacı yoktur. O ve ben aynı örgüt içindeyiz. Halk cephesi ile ilgili olarak bana söyleyeceği şeyleri, karşılaştığımız zamanlarda ya da bana göndereceği mektuplarda söyler. Birkez böyle bir şey de olmadı zaten. Aslında, en başta İngiliz basını olmak üzere emperyalist basının yaydığı dedikoduları sırf bundan zevk aldıkları için duymak isteyenler var.

Bugün ZAPU ve ZANU ordularının birleşme süreci hangi aşamada bulunuyor?

Bizim için tek sorun orduların birleşmesi değildir. Tek bir siyasi partinin yaratılmasını hedef aldığımızdan, halk cephesi içinde ZAPU ile ZANU'yu bütünüyle birleştirmeye çalışıyoruz. Henüz açıklamadığımız ve kurmakta olduğumuz yapıyla ilgili bir dizi karar aldık. Çalışmalarımızı her iki örgütün birliği temeline dayanarak başlattığımızı ve tek bir parti ortaya çıkarmayı umut ettiğimizi bütün açıklığı ile anlattık. Halen de aynı yolu izliyoruz. Ve bu sürecin hangi aşamada olduğunu kısaca bir süre sonra söyleyeceğiz.

Emperyalist basın sık sık, sizi Mugabe ile karşılaştıran ve sizi daha ilımlı, batılı güçlere daha uygun bir lider gibi göstermeye çalışan yazılar yayınlıyor. Aynı şekilde «sol» olarak nitelenen S. Machel'le karşılaştırarak başkan Kaunda için de ilımlı bir Afrika'lı yönetici imajı yaratılmaya çalışılıyor. Bu konuda görüşleriniz nedir?

İlımlı, sol gibi etiketleri nasıl dağıtıyorlar acaba? Başkan Kaun-

da'nın ülkesi, Smith rejiminin kesin olarak karşısındadır. Şimdi bu mudur ılımlılık? Bu emperyalistlerin kullandığı dildir.

Başkan Kaunda ülkesinin ekonomik olanaklarını ve vatandaşlarının hayatını adamıştır. Zimbabwe halkının haklarını korumak için. Onun «ılımlı» bir kişi olduğunu söylemeye kim cesaret edebilir? Aşağılanmaya layık saçmalıklardır bunlar.

Nkomo «ılımlı» mıdır? Bu «ılımlılığı» 11 yıllık hapisle ödedim. Batılı bir kişinin hoşuna gitmek zorunda olduğumu kim söylüyor? Genelinde kim batı tarafından hoş karşılanmayı ya da batının kendine değer vermesini arzular?

Benim hakkımda yargıya varma iddiasındalar ama bu, yalnız ve yalnız Zimbabwe halkına ait bir ayrıcalıktır. Eğer ülkemi bir gün ben yönetirsem bu, halkım böyle karar verdiği için olacaktır. Ve ülkemin sınırları ötesindeki herhangi birinin kararıyla asla olmayacaktır.

Zimbabwe sorununun çözümü ile ilgili ve daha öncede sözünü ettiğimiz Amerikan planını reddettiğiniz biliniyor. Oysa ne sınır konusu 5 ülkenin başkanları ne de B. Milletler Güvenlik Konseyi bunu reddetmedi. Tavrınızı bize açıklamanız mümkün mü?

Bir çelişki var burada. Komşu devletlerin başkanları, Zimbabwe ile ilgili bir şeyi kabul ya da reddedemezler. Onların durumu açıktır: Zimbabwe halkının tutumunu destekliyorlar. Zimbabwe hakkındaki kararları kabul ya da reddetme gibi bir rolleri yoktur. Bu, Zimbabwe halkına düşer. Söz konusu başkanlar yalnızca görüşlerini ifade edebilirler. Karar vermek bizim işimizdir. Yani Zimbabwe halkının işidir. Maputu'da kabul edilen ve benim, K. Mugabe'nin imzalarını taşıyan belgede, tavrımız açıklıkla izah edildi. Komşu devlet başkanları ise bu konudaki kanılarını belirttiler.

B. Milletler Örgütü'ne gelince, Zimbabwe halkının isteklerini kabul etmeyi ya da etmemeyi asla kendine görev olarak saptamış değildir. Nitekim bu durum kesin olduğu için, Güvenlik Konseyi İngiliz-Amerikan planına uygun olarak bir B. Milletler temsilcisinin belirlenmesinin, planın içerdiği önerileri konseyin kabul ettiği anlamına asla gelmediğini tam bir netlikle ve altını çizerek belirtmiştir. Bütün bu iddialar, İngiliz Amerikan planında önerilen geçiş yapısının niteliğini incelemeye olanak sağlayan bir mekanizmayı, halk cephesi ne kabul ne de reddettiği gibi bir hava yaratmak içindir. Oysa biz, ülkemizin sömürge boyunduruğundan çıkması ile ilgili İngiliz eğiliminin ciddi olup olmadığının açığa çıkması için, bu planın nihai hale gelmesi gerektiğini düşünmüştük. Geçici hükümetin yapısı hakkındaki önerilerimizi kabul ettiklerini görmemiz halinde, Güney Rodezya'daki gerçek durumun ve ülkenin geleceğine

hızzat halkın karar vermesi zorunluluğunun bilincinde oldukları kanısına varacaklardır. Eğer İngiltere bize göre aklı başında bir planı reddederse, bu, tüm dünyayı yanıltmayı denedikleri ve sonuçta da kendi kazdıkları kuyuyu kendilerinin düştüğünü doğrulayacaktır.

Piskopos Muzorewa ve Papaz Sithole'nin bugünkü durumları nedir, ülke içinde? Emperyalist basının o denli övdüğü bu kişiler Zimbabwe halkı tarafından ne ölçüde tutuluyor?

Zimbabwe'de şu ya da bu kişinin halk tarafından sevilip tutulması konusunda yapılan spekülasyonlar, günümüzde hiçbir anlam taşımıyor. Ülke savaşta sürdümek için düşüncelerini duygularını, hayallerini vb. değil, ülke kurtulsun diye hayatlarını, kanlarını feda etmeye tamamiyle kararlı insanlara ihtiyaç var. Ancak insanların inanmadıkları bir ideal için hayatlarını feda etmediklerini de biliyoruz.

Safarımızda mücadele eden gençlerin aileleri paylaşmadıkları bir dava için hayatlarını ortaya koymalarına izin vermezler. Ülkemiz halkı eğer aynı davaya inanmasalar, partizanlara yardım ederek, evlerini, canlarını tehlikeye atmayacaktır.

Bugün bizimle birlikte binlerce genç mücadele ediyor; hayatlarını, kanlarını veriyor ve mücadelede halkın sevgisini kazanmak işte budur! Bu benimsenme ve sevilme, partizan safalarına katılmaya gelen binlerce genç insan olgusu ile kanıtlanıyor. Diğer bir kanıt, bu gençlere, mücadeleye daha iyi hazırlansınlar diye ülke dışına gitmelerinde yardımcı olan ve döndüklerinde onları saklayan, yiyecek, giyecek veren insanların iradesidir. Bu kişilerin yüzlerce tutuklanıyor, asılları ve partizanları destekledikleri için halkın önünde kurşuna diziliyor. Ama halk partizanlara yardıma devam ediyor. Çünkü davalarına inanıyor.

Mücadele içinde halkça sevilme ve tutulma işte budur! Amerika'ya ya da başka bir yere yaptığı gezilerin birinden döndüğü zaman halk Muzorewa'yı Salisbury sokaklarında selamlayabilir. Eğer Salisbury sokaklarında halk sevgisi aramak isteyen biri varsa biliniz ki önemli olan şey bu değildir.

Önemli olan insanların hayatlarını feda etmeleridir. Ve savaşın halk tarafından benimsenmesi denen şey de işte budur!

Bağımsız Zimbabwe'nin geleceğini nasıl görüyorsunuz?

Bu çağdaş dünyada, Zimbabwe halkının toplumu Zimbabwe halkının devleti olacaktır.

Geçmiş olan bir halkız biz. Gelenekleri, dili, kültürü olan bir halkız. Geleceğimiz, halkımızın ilke ve gelenekleri üzerine temellenecektir. Ama çağdaş dünyada yaşıyoruz. Dolayısıyla bu dünyada, diğer insan-

dar caba döstetilerse döstetiler avrı kötünün söz konusu oldu
larla, diğeri devletlerle birlikte halkımıza uygun düşen bir yaşamayı iş
edineceğiz.

Halkımız sosyalisttir. Bu onun yapısından geliyor. Halkımız bazı kişilerin örneğin toprak sahibi olabileceğine inanmıyor. Çünkü toprak, doğal olarak insanların ortak mülkiyetindedir. Toprak ve içinde barındırdığı herşey halka aittir. Zimbabve'de geleceğin devletini işte bu temel üzerine inşa edeceğiz. ZAPU'nun «partinin ideolojik anlayışı» adlı bir program var. Bu programın halk arasında propagandasını yapacağız ve bu programı izlemeye çağıracağız.

Zimbabve halkının mücadelesinde uluslararası dayanışmanın size göre önemi nedir?

Çok büyük. Bir savaş veriyoruz, biz ve desteğe, silah, araç-gereç ve askerî teçhizat bakımından gerçek yardıma ihtiyacımız var. Tüm dünya ile bütün ülkelerle işbirliğine ihtiyacımız var. Zaferi kazanmak için hem ülke içinde hem de dışarda dostlar gerek bize. Emperyalizmle savaşan tüm ilerici güçlerin desteğine ihtiyacımız var zira onlar da aynı kötülüklerle yani faşizmle, birkıçlıkla, sömürüyle mücadele ediyorlar. Çünkü bu kötülüğü taşıyanlar başkasının kanı pahasına zenginleşmek istiyorlar.

Emperyalistler daima insanları ezmeye, onların kanını kurutmaya çalıştılar. Ekim Devrimi'nden önce Rus halkını da yine böyle ezdiler. Burada, tüm dünyanın ezilen halklarına yol göstermiş olan Ekim Devrimi'nin büyük önem taşıdığını altını çizerek belirtmek isterim. Bu devrim, ezilen halkların özgürlüklerini ve bağımsızlıklarını elde edebileceklerini ve ortak iyilikleri için çalışabileceklerini anlamalarına yardım etti. Bugün dünya üzerindeki mücadele kesin olarak bu anlamda gelişiyor.

Demek ki, aynı kötüye karşı savaşıyoruz. Dünyaya egemen olmak isteyen faşizme karşı 1939-1945 yıllarında verilen savaşta, insanların yendikleri yine aynı kötüydü. Dolayısıyla tüm insanı biçimlerine karşı başkaldırma şeklinde oluyor. Bugün, Afrika'nın güneyinde bizler aynı düşmana karşı çıkarken, batılı güçlerin güney Afrika faşistlerini desteklemeleri açıktır, çıkarları olduğu, Güney Afrika'nın zenginliklerini sömürdükleri için böyle yapıyorlar. Ama faşizm ve hep faşizm olarak kalacaktır ve de tekleyenler de gerçekte onun suç ortaklarıdır.

Yukarıda sözünü ettiğimiz emperyalist ülkeler temsilcilerine işte bunları söyledik. Bunun aynı düşman olduğunu, aynı yapıya sahip bulunduğunu ve olup biten şeyleri farklılaşmış gibi isimlendirmeye ne ka-

dar çaba gösterirlerse göstersizler, aynı kötünün söz konusu olduğunu unutturamayacaklarını anlattık.

Ulusal kurtuluş hareketi için uluslararası detantın önemini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Detant, barış ve birarada yaşama anlamına gelir. Ama birarada yaşama ve askerî olmayan çeşitli yöntemler kullanarak onu alaşağı etme çabası ve askerî olmayan çeşitli yöntemler kullanarak onu alaşağı etme demektir.

Sosyalist ülkeler detant politikası, barış içinde birarada yaşama politikası uyguluyorlar, ama buna paralel olarak, dünya üzerinde sömürü ve faşizme karşı mücadele eden güçlere yardım etmeye devam ediyorlar. Demek ki, sosyalist ülkeler de bizzat bu kötülüklerle savaşıyorlar. Detant ve barış içinde birarada yaşama, bilahare mahkum etmek üzere kötüyü kabullenme anlamına asla gelmez. Detant ve barış içinde birarada yaşama politikasına uygulamak suretiyle, sosyalist ülkeler, gerçekten yıkım getirecek bir dünya savaşının yolunu kapatıyorlar. Kötüyü alaşağı etmek için dünyanın çeşitli ülkelerinde mücadele veren güçlere sağladıkları desteği azaltmışlardır. Bu kötülük, kuşkusuz bir dünya savaşı ile de yokedilebilir ama tüm insanlık için korkunç acı getirme bahasına...

Ulusal kurtuluş hareketinin idealleri ile enternasyonal komünist ve işçi hareketininkiler arasında varolan bağlantı ve uyum arasında ne düşünüyorsunuz?

Önce şunu soralım: Nedir komünist hareket? «Komünizm» sözcüğü, emperyalist propagandanın kullandığı tüm araçlarla kararlaştırılmaya çalışılmaktadır. Bu propaganda, komünizmi bir heyula gibi sunuyor; ama sözcüğün gerçek anlamına eğilirseniz, komünizmin olumlu bir şey demek olduğunu görürsünüz. Komünizm, insanların kardeşçe birlikte yaşamaları, barışı, uyum ve dirlik düzenlik içinde, birbirini sömürmeden birlikte çalışmaları demektir. Emperyalistler komünizmin korkunç bir portresini yaparlar, çünkü bu sözcüğün taşıdığı gerçekten korkarlar...

Şimdi de şunu soralım: Dünya ulusal kurtuluş hareketi nedir? Bizler savaş için savaş yapmıyoruz. Halka, ne için çalışıyorlarsa, dövüşüyorlarsa onu vermek için mücadele ediyoruz.

Emperyalistler bundan korkuyorlar. Eğer komünizm, sömürü sistemini tasfiye etmekten başka bir şey istemiyorsa, onu kötü bir şey gibi göstermeleri gerektiği doğaldır. Korkunç bir şey gibi gösterdikleri

«dünya komünizmi» ile tehdit ederek, insanları sürekli korkutuyorlar. Ama bunun ne anlama geldiğini izah ederseniz, insanlar anlamaya başlıyorlar. Propagandaları sırasında emperyalistlerin komünizmi takdim biçimine bir örnek vereceğim. Halkımız, mücadelemizin amaçlarını biliyor kendi kaderini tayin, bağımsızlık toprağının ve haklarının halka geri verilmesi, insanca onur vb., bunun yanında sade vatandaşların yaşamında çok şey ifade eden tarla, hayvan vb. kesin olarak bunlar için mücadele ettiğimizi biliyor halkımız. Ama emperyalist düşmanlarımız şöyle haykırıyor: «Nkomo ve Zimbabwe kurtuluş hareketi dünya komünizminden esinleniyor, onlar komünisttir» halkın cevabı da şu «bizim istediğimiz şeyler için mücadele eden insanlar eğer komünist iseler, komünistler iyi insanlar olmalıdır...»

Çünkü sadece «komünist» demek, pek fazla bir şey ifade etmiyor. Esas olan, komünistlerin savunduğu şeyleri bilmektir. Eğer komünistler halkımızın isteklerini dile getiriyorlarsa, o zaman halkın da şunu demeye hakkı vardır: Komünistler iyi insanlardır, bizim istediklerimizi talep ediyorlar.

Ama emperyalistler bunu anlamadıkları gibi, belli bir anlamda insan hakları için mücadele üzerine temellenmiş yüksek bir ideoloji olan komünizmi bizzat kendilerinin yaydığını da anlamıyorlar.

Eğer ideoloji diye güveniyorsan, bu, insanlara gerçekten kazandırdıklarından ötürüdür.

(*) La Nouvelle Reuve Internationale Dergisinin (234) 2-Şubat-1978 sayısından çevrilmiştir.

TÜSTAV

biçimlerinin bu amaca tabi kılınmasıdır. Kadın sorunu ve kadınların örgütlenmesi sorunu da kapitalizmin bu genel geçerli egilimlerinden bağımsız değildir. Kadın bütün sınıflı toplumlarda olduğu gibi kapitalist toplumda da, erkek karşısındaki konumu itibarıyla ikinci sınıf vatandaş, sömürü karşısındaki yeri ile de emekçidir. Eğer kapitalizm kadının yaşamına bazı yenilikler sokuyorsa ve bu yenilikler tarihi olarak birer ileri adımsa bunun yanında bu gelişmenin belirleyici olan yanı, kadının yukarıda değindiğimiz toplumsal konumunun daha da sağlamaştırılmasıdır. Yani yapılan onun ezilen cins oluşunu ve sömürülen emekçi oluşunu pekiştirmektedir.

Kendinden önceki topluma göre bir çözüm gibi görünen bu gelişme aslında kadının sorunlarını *çözüksüzlüğe* yaklaştıran bir süreçtir. Bu süreç çözümünü de kendi içinde taşıyarak ilerler. Ve çözüm ancak, bütün emekçilerin olduğu kadar kadını da toplumsal konumunu altüst eden ve onu gerçekten özgürlüğe kavuşturan sosyalist ilişkilerle mümkün olur.

Kapitalizm her şeye bir değer biçer ve değeri olan bir şeyi alıp satılabilen bir mala dönüştüren ilişkileriyle ayakta durmaktadır. Bu nedenle onun kendini yenilemesine yönelik tüm faaliyetleri aslında toplumsal değerlerdeki mal karakterini derinleştirmek olarak gösterir. İnsan emeğinden en güzel duygulara, umutlardan insan namus ve onuruna kadar her şey kapitalist toplumda meta dünyasının geçerli kuralları arasına sıkışır. En insani faaliyet ve olgulardan biri olan evlilik ve aile kategorileri de kapitalizmin mal fetişizminden kendilerini kurtaramazlar. Böylece en kutsal bildiğimiz duyguların ve ilişkilerin de bir maddi değeri olur.

Ancak, özgür ilişkiler toplumunu kuracak olan toplumsal güçler kapitalizm şartları altında, hem kendi yeni dünyalarının temelini oluşturacak olan özgür ilişkilerin şartlarını yaratmak için çaba gösterirlerken hem de kapitalist toplumun süreçlerini de etkilemeye çalışırlar. Çünkü bu süreçler ve onların yol açtığı sonuçlar toplumun daha ileriye götürülmesi için birer araç haline dönüşebilir. Ve emekçilerin yaşam koşullarının iyileştirilmesi için maddi olanaklar sağlayabilirler.

Bu nedenle kadınların kapitalizm şartlarında «sosyal güvenlikleri»nin sağlanmasının mümkün olamayacağı gerçeğini akılda tutarak tasarlanan girişimi değerlendirmek gerekiyor. Çünkü kadının toplumsal güvenliği onun hem cins olarak ve hem de emekçi olarak özgürleşmesiyle mümkündür. Dolayısıyla kadının gerçek

anlamda toplumsal güvenliği, *emeğin özgürlüğü* şartlarında sağlanabilir. Ancak günümüz şartlarında ev kadınlarının burjuva anlamda bile herhangi bir maddi güvenceleri olmadığını, değerlendirmemizin çıkış noktası olarak almak zorundayız. Böyle bakıldığında yeni tasarı genel olarak kadınlar ve özel olarak da ev kadınları için ileri bir adım olmaktadır. Çünkü; birincisi ev kadınlarının emeği kapitalist ilişkiler içinde işçi emeği kadar modernize olmamıştır. Bu bakımdan ev kadının emeği, *köle emeği*, ev kadını da *köle* durumundadır.

Modern kapitalist toplumda en ilkel ilişkileri ifade etmesi bakımından «kölelikle» karakterize ettiğimiz ev kadını ve emeği böylece daha modern bir kategori haline gelmiş olacaktır.

İkincisi, ailede kadının yeri ve erkek karşısındaki konumu güçlenecek, resmîlik kazanacaktır. Bu ise, aile kurumunun kapitalist anlamda gelişmesi ve feodal ilişkilerin kalıntılarından bir ölçüde kurtulması demektir.

Ancak, bu gelişmenin kapitalizme özgü olumsuzluklarını da gözardı etmemek gerekiyor. Böylece kapitalizmin bütün toplum kesimleri üzerindeki yıkıcı etkileri daha etkin araçlarla aile içine girmekte ve ahlaki çöküntünün yasallığı sağlanmış olmaktadır.

İnsanı bir faaliyet olarak *kadınsal faaliyet* toplumun genel maddî faaliyetleri ile aynı düzeye indirgenmekte ve böylece kadın emeğinin yanında onun kadınlığı da prim konusu olmaktadır. Ve bu çerçevede aile iki insanın gönüllü birliği olma düzeyine yükselmez. Kapitalist toplumda aile en ileri anlamında bile her zaman *iki «özgür»* insanın *zoraki birliği* olarak kalacaktır.

Ailenin kapitalizm şartlarında gösterdiği bu gelişmenin olumlu ve olumsuz yanlarına bağlı olarak onun «sosyal güvenliği» kapitalistleri başka bir açıdan da ilgilendiriyor. Kapitalist ekonomide tekelleşme süreci hızlandıkça, toplumsal kaynakların her geçen gün artan oranda tekellere aktarılması bir zorunluluk halini alır. Başlangıçta bankaların, en küçük tasarrufları bile merkezleştirip sermayeye dönüştürme görevine günümüzde devlet de artan ölçülerde katılmaktadır. Böylece amaçlanan, tekellere hesabına kaynak israfını önlemek, özendirici tedbirlerle insanların tasarruflarını merkezleştirmenin mümkün olmadığı durumlarda bunun yasal zorunluluk haline getirmek. çeşitli sosyal güvenlik fonlarında toplanan paraların amaçları dışında tekellere ek kaynak olarak sunulduğu açıktır. Böylece kapitalist sömürü daha da gelişme ve güçlenme olanağına kavuşmaktadır. Kadınların sosyal güvenliği de bu sürece katılacak, kadın kadar onun «güven-

liği»de tekelci sömürünün bir aracı haline dönüştürülecektir.

BAĞ-KUR denilen sigorta sistemini ele aldığımızda devlet eliyle kurulan S.S.K. ve Emekli Sandığı gibi kurumun da yukarıda izah edilen bir niteliği taşıdığı görülür.

BAĞ-KUR, işçiler ve kamu personeli diye adlandırabileceğimiz memurların dışında kalan ve kendi hesabına çalışan genel olarak küçük esnaflar için 1971 yılında 1479 sayılı yasa ile getirilmiş bir sigorta sistemidir.

Yönetim organlarının büyük bir çoğunluğu bakanlıklar tarafından atanan BAĞ-KUR'un seçimle gelen yöneticileri (bunlar yönetim organlarında 1/3 oranındadır) ise ESNAF VE SANATKÂRLAR DERNEKLERİ KONFEDERASYONUNCA seçilmiş ve bu kurullara gönderilmiş unsurlardır. (1479 Sayılı Kanun Madde. 9)

BAĞ-KUR yasası yayınlandığında bütün küçük esnaf ve sanatkârların bu sigorta kapsamına girmesi zorunlu kılan bir yasal hüküm de getirilmiş (1479 S.K. Md. 24) ve iki ay içinde sayıları yaklaşık olarak 400 bin civarındaki esnaf ve küçük sanatkârları istese de istemese de bu sigorta kapsamına sokmuştur. (1479 S.K. Md. 25)

Yasa, BAĞ-KUR'un kapsamına girenlerin tesbiti sırasında onların örgütlü olmaları zorunluluğunu da ileri bir adım olarak getirmiştir. Bu konudaki madde aynen şöyledir: «Sosyal sigortalar kanunu kapsam dışında kalan ve herhangi bir işverene bağlı olmak sızın kendi adına ve hesabına çalışan esnaf ve sanatkârlar ile diğer bağımsız çalışanlar hakkında malüllük, yaşlılık ve ölüm hallerinde bu kanunda yazılı şartlarla sosyal sigorta yardımları sağlanır. Kanunun uygulanması bakımından kendi adına ve hesabına çalışanlar olarak nitelendirilen bağımsız çalışanlardan kanunla kurulu meslek kuruluşlarına yazılı olan gerçek kişiler (...)i kapsar. Ancak;herhangi bir meslek kuruluşuna yazılması zorunlu olmayanlar (...) hakkında bu kanun hükümleri uygulanmaz.» BAĞ-KUR yasası ancak 507 Sayılı küçük esnaf ve sanatkârlar Dernekleri üyelerini kapsamına alıyor. Bunun dışındakilere bu yasa uygulanamayacağını belirtiyor. Başka bir deyimle Bağ-Kur kapsamına gireceklerin tüzel kişilik çerçevesinde mesleki bakımdan örgütlü olmalarını zorunlu kılıyor.

Görünen odur ki; yasa bu kesimlerin —başlangıçta— örgütlülüğünü de beraberinde getirmektedir. Durum böyle olunca yasanın ruhuna uygun olarak ev kadınlarının da bir meslek kategorisi olarak örgütlenmelerini (bu örgütlenmenin 507 S. Kanuna uygun olarak) da beraberinde getirmesi gerekmektedir.

Ancak, ev kadınlarının BAĞ-KUR kapsamına alacak olan Yasa tasarısında bu konuda değişiklik getirildiği ve ev kadınlarının örgütlenmesinin önüne geçildiği anlaşılmaktadır. Yasa tasarısının hazırlandığını belirten Sosyal Güvenlik bakanı yaptığı açıklamada şunları söylemektedir: «Bakanlığımızca uzun süredir üzerinde çalışılan tasarı tamamlanarak bakanlar kuruluna gönderilmiştir. *Ev kadınlarına emeklilik ve herhangi bir meslek kuruluşuna kayıtlı olmaksızın herkese BAĞ-KUR'a katılma hakkı bu tasarı ile sağlanmıştır.* Ayrıca yine bu tasarı ile BAĞ-KUR kapsamında bulunan Kadınlar da emeklilik yaş haddi 50'ye erkeklerde 55'e indirilmiş, BAĞ-KUR üyelerinin çeşitli sağlık kurumlarından yararlanmaları öngörülmüştür.» (7 Nisan 1978 Dünya Gazetesi)

Burada üzerinde durulması gereken husus yasa tasarısının ev kadınlarının örgütlenmesini ortadan kaldıran değişikliği getirirken sigorta kapsamına girmek isteyenlerinde örgütlenmiş olmaları koşulunu da ortadan kaldıracığı anlaşılmaktadır. Durum böyle olunca, Ev kadınlarının BAĞ-KUR kapsamına alınması sorununa nasıl tavır alınmalıdır?

«Kadınların ev hayatının köleleştirici etkisinden kurtarıp yaratıcı güçlerini geliştirmesi»ni (TSİP Programı Sh. 21)de savunduğumuz ve bunun gerçekleştirilmesi için mücadele ettiğimizi de alırsak bu durumun bugün aslında ev hayatının köleleştirici etkisine maruz bırakılmış kadınlarımızın bu fiili durumlarına hukuksal bir veçhe vermek anlamına gelmez mi?

Bu sorunun cevabı tam bir evettir. Ancak; bütün olaylarda olduğu gibi bu olaya da mekanik bir gözle yaklaşmadan günümüzün somut şartları ile bakalım. Biz, kadınların ev hayatının köleleştirici etkisinden kurtarılması derken, onların şu ya da bu şekilde kapitalist anlamda üretime katılmalarını önermekteyiz. Gerçekten de kadının bu etkiden kurtarılmasının büyük ölçüde bu yoldan geçeceğini biliriz. Ama elimizdeki istatistiklere göre 15 yaşından büyük ve çalışabilecek «işgücüne dahil» (emekli, hasta ve öğrenci hariç) 3.480.360 kadının Kapitalist anlamda üretime çekilemediğini ve bunların 3.419.040'nun ev kadını olduğunu göstermektedir. (Bu istatistik ayrıca 10 yıl önceki rakamları belirtmektedir. Kasım 1969) Toplam işgücüne dahil olan kadınların ancak, 382.200'nün kapitalist anlamda istihdam edilebildiği, bu rakamın ise işgücüne dahil toplam kadın sayısının 1/10'unu oluşturabildiğini görmekteyiz. Ve bu durumda 3.5 milyon kadının kapitalist anlam-

da istihdamı ise ufukta dahi kesinlikle mümkün olmadığına göre burjuva anlamda dahi hiç bir sosyal güvenceye sahip olmayan ve yarımına daima kuşku ile bakan (eğitim koşulunu da dikkate alırsak kaçınılmaz olarak ikinci sınıf vatandaş olmayı bizzat kendisinin kabul etmek durumuna düşen) bu 3.5 milyon kadına burjuva anlamda getirilen ve özünde tekelci sermayenin bir taraftan geniş toplum kesimlerine sözde güvence verirken diğer yandan sermaye temerküzünü gerçekleştirmeyi amaçladığı bu tasarısına tümü ile karşı çıkmak olanaksızdır.

Tekelci burjuvazinin amacı ne olursa olsun, birincisi 3.5 milyon kadının yarımına sözde de olsa güvence getirdiği ve bir anlamıyla fiili olarak (kadının eve bağlanması durumuna) devam eden duruma hukuksal bir nitelik kazandırdığından (sözde de olsa ekonomik bir güvence getirdiğinden) ileri bir adım olduğu için; ikincisi; bu hukuksal durumdan ötürü özgür olmayan yurttaşların zoraki birliğine dayanan ve her hal ve şartta kadının proleter rol oynadığı burjuva aile kurumunda kadınlar lehine yeni çelişkiler ve kaçınılmaz çatlaklıklar getireceği için burjuva aile kurumunda meydana gelecek bu çatlaklar bu kurumun çöküşünü daha çabuklaştıracağı gibi kitlelerin gözüne hayatın kendisi somut olarak burjuva aile kurumun neye dayandığını göstermeye yetecektir. Ve çöküşü hızlanan burjuva aile kurumu içinde kaçınılmaz olarak burjuva hukukuna dayanarak çıkacak çatışmada —feodal ilişkilere başkaldırarak— geniş bir kadın kitlesinin çok çabuk politize olmasını sağlayacaktır. Politize olacak kadın kitlelerinin ise aile içindeki karakteri ve gelişen toplumsal olaylar bakımından demokrasi mücadelesinde çok daya kolay yer alması mümkün olacaktır.

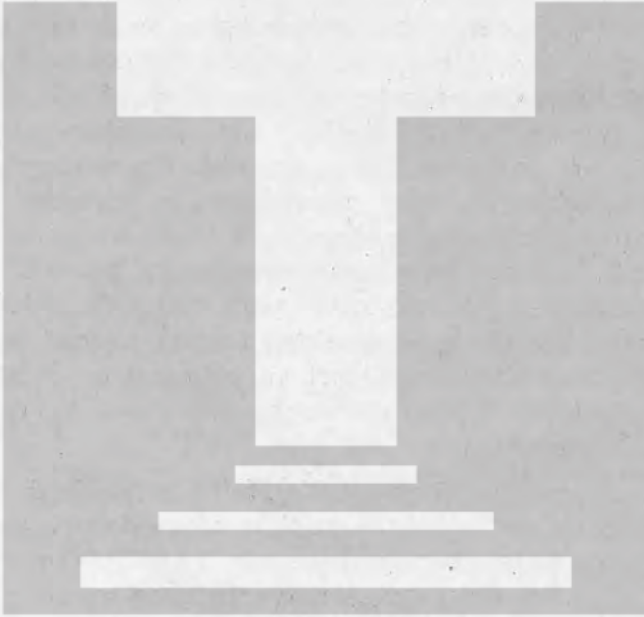
Burada izlenmesi gereken yol; Kapitalist anlamda üretime katılması olanaksız olan 3.5 milyon kadının sözde de olsa getirilecek sigorta sistemine karşı çıkmamak ancak; BAĞ-KUR'un neye hizmet ettiğini onun nasıl tekelci sermayenin işine yaradığını ve ev kadınları ve tüm diğer üyeleri tarafından örgütlü bir biçimde denetlenmesi ve üyelerinin lehine hizmet yapacak duruma getirilmesi için BAĞ-KUR yasanın demokratikleştirilmesinin vurgulanması bu yönde mücadele edilmesi gerekmektedir.

BAĞ-KUR; ev kadınları için de sürekli geniş bir ajitasyon ve propaganda yolunu da açması bakımından yarar sağlayacaktır. Yasa tasarısındaki Ev Kadınlarının demokratik örgütlenmesi konusunda (Kaldırılmak istenen ısrarlı davranmak Bağ-Kur yasa-

sında; örgütlenme zorunluluğunu ortadan kaldıracak olan yasa değişikliğine azami ölçüde karşı çıkmak gerekmektedir.

Kadınların sosyal güvenliğini, onların sosyal kurtuluş mücadelesine tabi kılmak gerekiyor. Bu nedenle demokratik kadın hareketi hayatın her alanında olduğu gibi bu alanda da kadın kitlesinin demokratik talepleri ile ilgilenmeli bu talepleri sonuna kadar savunmalı, sosyal güvenlik konusunda ortaya çıkacak örgütlenmeleri azami ölçüde etkilemek için çaba göstermelidir.

— 0000 —

TÜSTAV

        

Yerimizin darlığı nedeniyle «Latinamerika Kom n st Partileri Konferansı Deklarasyonu» yazı dizimizin 2. bölümünün yayınlanmasını gelecek sayımıza ertelediğimizi duyurur, okuyucularımızdan özür dileriz.

ÜLKE

Gerçek

15 GÜNLÜK SİYASİ GAZETE

Oku - Okut! - Abone ol - Abone bul!

Gerçek Yayınları Eğitim Dizisi Serisi

Siyasî Eğitimde Güvenilir bir Kaynak

İsteme adresi : Başmuhasip Sok.
Tan Apt. 10/11 - Cağaloğlu - İST.

BAĞIMSIZLIK - DEMOKRASİ - SOSYALİZM
MÜCADELESİNDE

Genç Sosyalist

İşçi - Köylü - Öğrenci Gençliğinin Sorunlarına
Bilimsel Yaklaşım

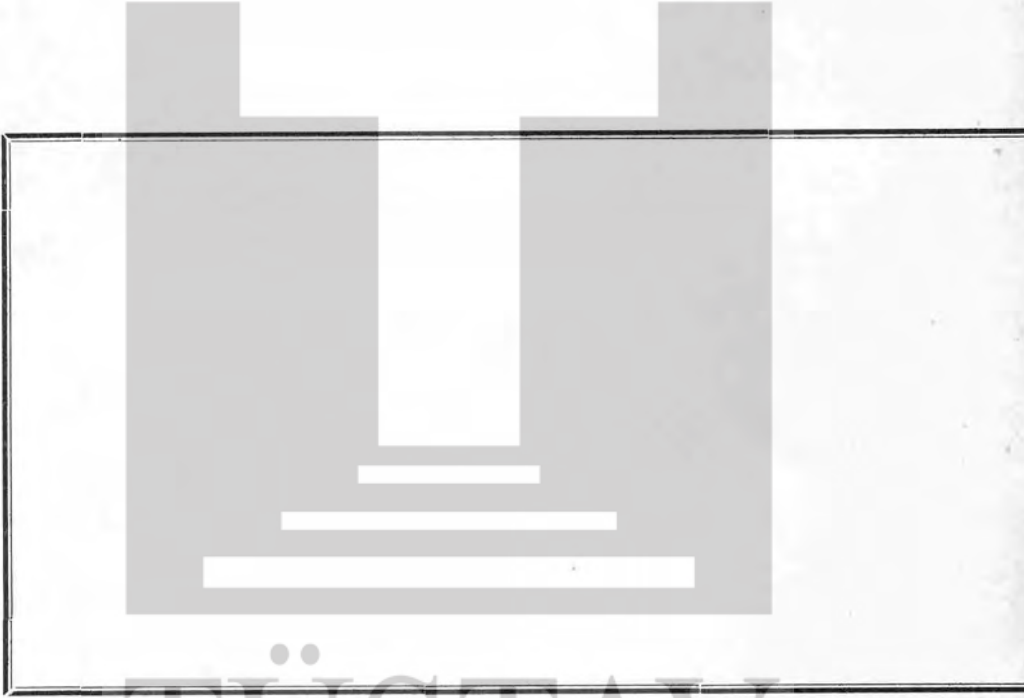
Kadın Dayanışması

DEMOKRATİK KADIN HAREKETİMİZ
İÇİN AYLIK YAYIN ORGANI

İsteme adresi : Menekşe Sok. 16/13
Demirtepe/ANK.

ilke 20 Lira

AYLIK İNCELEME YORUM BELGE DERGİSİ

TÜSTAV